Gemeente Amsterdam

Uitvoeringsprogramma afval en grondstoffen 2020 - 2025

'we zetten je hier even in het zonnetje!'
'we zetten je hier even in het zonnetje!'

Leeswijzer

Opgave

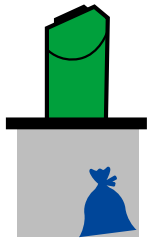
Amsterdam is een afvalvrije stad, waar straten en pleinen schoon zijn

Doel

Schoon

Circulair

Strategie

Voorzieningen

Gedrag

Grondstoffen

Voorwoord

Een programma voor een schone, duurzame stad

Schoon

Iedereen woont het liefst in een schone buurt. Amsterdammers die in een schone buurt wonen, zijn tevredener en geven hun buurt een hoger cijfer. Uit het laatste onderzoek naar de buurttevredenheid in Amsterdam blijkt helaas dat steeds meer mensen zich ergeren aan vervuiling in de buurt. Terwijl er elke dag honderden vuilnisophalers en reinigers werken aan een schone stad, en Amsterdammers daar ook aan meehelpen, lijkt het probleem met afval maar moeilijk te kunnen worden aangepakt.
De gemeente is aan zet waar het gaat om het zorgen voor mogelijkheden om afval aan te bieden. Voldoende ondergrondse containers en prullenbakken die op tijd geleegd worden, de uitrol van het nieuwe ophaalsysteem voor grof afval, duidelijke regels voor het aanbieden van bedrijfsafval. Ook moet iedereen goed geïnformeerd zijn zodat duidelijk is hoe het afval kan worden aangeboden. En dit gaat helaas nog niet altijd goed.

Maar ik zie ook dat bewoners en bedrijven hun afval op het verkeerde moment aan de straat zetten, of naast de container zetten als ze geen tijd hebben om het erin te gooien. Grof afval wordt met een briefje aan de straat gezet, alsof het cadeau wordt gedaan aan een gelukkige vinder. Zwerfafval, gewoon op straat gegooid, terwijl er door de hele stad prullenbakken staan. Met alleen maar meer afval tot gevolg, want als de buurt al vies is, dan neemt niemand meer de moeite om het schoon te houden.

Met dit programma wil ik zorgen dat iedereen doet wat ie moet doen. De gemeente zorgt voor duidelijke regels, goede faciliteiten, ondersteuning voor bewoners die willen helpen. Bewoners, bedrijven en bezoekers weten hoe ze hun afval kwijt kunnen en dragen zorg voor hun omgeving. En mocht het dan nog niet goed gaan, dan is er voldoende mankracht om na een melding van een bewoner te zorgen dat het probleem wordt opgelost en proberen we de overtreder te beboeten.

De gemeente kan alleen zorgen voor mooie, schone buurten, als dat in samenwerking met bewoners, bedrijven en bezoekers gebeurt. Als we de schone buurt allemaal echt belangrijk vinden, kunnen we het afvalprobleem samen aanpakken.

Laurens Ivens, wethouder reiniging

Duurzaam

Afval bestaat niet maar is een grondstof voor nieuwe producten. Via recycling, hergebruik en reparatie van producten verkleinen we onze impact op het klimaat en het milieu, en versterken we bovendien de lokale economie.
Daarom is het nodig dat we zorgen voor dat afval beter wordt gescheiden, want alleen dan kunnen we het hergebruiken. Een derde van ons afval is GFT-afval. Als je dat apart inzamelt, ontstaan er veel meer nuttige grondstoffen en blijft bovendien het overige afval schoner en kan het dus beter worden 'nagescheiden'. Zo maken we een schaalsprong bij het verduurzamen van de afvalketen. Daarom is de belangrijkste maatregel uit dit programma dat we stap voor stap in een groot deel van Amsterdam aparte voorzieningen voor GFT-afval gaan aanbieden.

Ook is het belangrijk om mensen bewust te maken van de mogelijkheid om spullen een tweede leven te geven. Kleding kan apart worden ingeleverd, zodat die weer opnieuw kan worden gedragen, of verwerkt in nieuwe kleding. Meubels kunnen ook naar een kringloopwinkel in plaats van bij het grof afval. En in repair cafés zorgen vrijwilligers dat je je kapotte spullen helemaal niet hoeft weg te gooien. Met mobiele recyclepunten dichter bij huis wil ik het mensen makkelijker maken om spullen en kleren een 'nieuw leven' te geven.
De ontwikkeling in de verwerking van grondstoffen biedt ruimte aan de stad om de inzameling aan te passen. Zo zijn de afvalverwerkers beter in staat om plastics, drankenkartons en blik uit het aangeboden afval te halen, waardoor aparte inzamelvoorzieningen op termijn niet meer nodig zijn.

Samen met bewoners en ondernemers liggen er kansen om de komende jaren meer afvalstromen apart te gaan verwerken. Luiers, matrassen, apparaten, kleren, GFT-afval. Dat verkleint onze impact op het klimaat en milieu en versterkt bovendien de circulaire economie, die daardoor meer toekomstbestendig wordt.
De verandering van deze processen en de gedachten over afval zorgen voor werkgelegenheid omdat nieuwe toepassingen en werkprocessen ontstaan. In de toekomst zullen daardoor nog meer banen ontstaan binnen de circulaire economie.
Amsterdam wil graag een bijdrage leveren aan het verduurzamen van de afvalketen. In een grote stad kunnen we door middel van een goede samenwerking sneller resultaten boeken en een voorbeeld zijn voor anderen.

Marieke van Doorninck, wethouder duurzaamheid

Inhoud

Leeswijzer 3

Voorwoord 4
- **Schoon** 4
- **Duurzaam** 4

1. Een afvalvrij en schoon Amsterdam 6
- **1.1 Opgave en ambitie** 8
- **1.2 Doelen** 10
- **1.3 Strategie** 11

2. Maatregelen: wat gaan we doen? 14

Strategie 1: Voorzieningen. Amsterdam verbetert de voorzieningen voor afvalinzameling 16
Strategie 2: Gedrag.Het is voor Amsterdammers normaal en makkelijk om afval op de juiste manier aan te bieden 20
Strategie 3: Grondstoffen. De Amsterdamse afvalketen wordt circulair 26

3. Hoe gaan we dat bereiken 32
- **3.1 Gebiedsgericht werken** 33
  - 3.1.1 Gebiedsuitwerkingen 'bestaande stad' 33
- **3.2 Medebeheerders en ambassadeurs op straat** 34
- **3.3 Kaders voor de uitvoering** 35
- **3.4 Digitale strategie inzetten** 35
- **3.5 Lobby: stedelijk afval en producenten-verantwoordelijkheid** 36
  - 3.5.1 Van huishoudelijk en bedrijfsafval naar stedelijk afval 36
  - 3.5.2 Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor meer producten 36
- **3.6 Organisatieontwikkeling en regierol gemeente** 37
  - 3.6.1 reorganisatie, van stadsdelen naar één cluster Stadsbeheer en één directie Afval en Grondstoffen 37
  - 3.6.2 regierol inzamelen bedrijfsafval 37

4. Overzicht maatregelen, fasering en monitor 38

5. Investeringen en dekkingsbronnen 40

6. Bijlagen 42

Bijlage 1. Overzicht Europese, landelijke en gemeentelijke beleidsdoelen 43
Bijlage 2. Kaders en richtlijnen gebiedsgerichte uitwerking 44
Bijlage 3. Afwegingskader en werkwijze bij nieuwbouwgebieden 45
Bijlage 4. Stedelijk kader inzamelvoorzieningen 46
Bijlage 5. Toelichting op 'aanpalend' stedelijk beleid 47

1. Een afvalvrij en schoon Amsterdam

Afval per Amsterdammer in 2019

Het restafval* (247 kg; 69% van het totaal) bestaat uit deze afvalberg. 173 Kilo uit deze berg kan beter worden gescheiden; glas, textiel, papier, luiers, GFT (groente- fruit- en tuinafval) en grof afval.

Gescheiden afvalstromen (111 kg; 31% van het totaal) bestaat uit:

49 kilo grof afval
(waarvan 31 kg nascheiding)
In 2016 was dit 46,1 kilo

19 kilo papier
In 2016 was dit 18,7 kilo

18,3 kilo glas
In 2016 was dit 18,4 kilo

3,6 kilo textiel
In 2016 was dit 2,7 kilo

0,4 kilo chemisch afval
In 2016 was dit 0,3 kilo

13,6 kilo plastic
(waarvan 9,4 kg nascheiding)
In 2016 was dit 1,8 kilo

7,1 kilo metalen
(via nascheiding)
In 2016 was dit 7 kilo

* fijn en grof afval, gecorrigeerd voor nascheiding
** Ter vergelijking: om 569 kton CO_2 te produceren kun je 15.000 rondjes om de aarde rijden in een vrachtwagen
*** Cijfers op basis van gegevens uit 2017. De totale CO_2-uitstoot van het AEB in 2017 was 1.537 kton. 63% was het gevolg van het verbranden van biogeen afval; deze uitstoot telt volgens de IPCC-richtlijnen niet mee bij de uitstoot.
Bron: Sorteeranalyse Eureco 2019

1.1 Opgave en ambitie

Schone stad

De druk op de stad is groot en blijft toenemen door steeds meer bezoekers en bewoners. Daarnaast is het ritme van de stad veranderd. Er is meer ruimte voor vrijetijdsbesteding en de publieke ruimte wordt daarvoor intensiever gebruikt. Op sommige plekken is het daardoor op momenten te druk, te lawaaiig en te vies.

Uit een recent onderzoek naar leefbaarheid in Amsterdam (Wonen in Amsterdam 2019 - Leefbaarheid) blijkt dat steeds meer mensen zich ergeren aan vervuiling op straat. Bovendien is de overlast door vervuiling wijd verspreid en zijn wijken met geringe overlast meer uitzondering dan regel. Deze vervuiling zorgt voor een verrommeling van het straatbeeld en leidt bovendien tot zwerfafval.

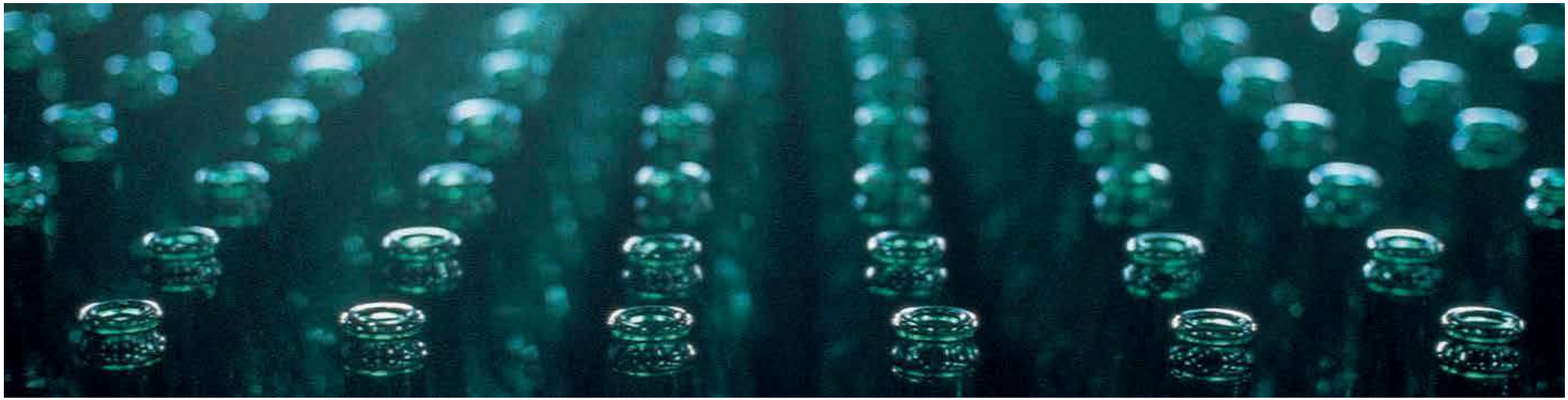
Daarnaast wordt het steeds drukker in de stad. Afvalinzameling vormt drie procent van al het logistieke verkeer in de stad. En ook al is dit maar een bescheiden percentage, er liggen kansen om dit verder te beperken door optimalisatie van de routes voor inzameling en samenwerking met commerciële partijen. De opgave is om de komende vijf jaar het aantal gereden kilometers met twee procent per jaar te laten afnemen.

Inzamelen van bedrijfsafval is, anders dan bij het huishoudelijk afval, geen wettelijke taak van de gemeente. Op dit moment rijden meer dan tien verschillende inzamelaars kris kras door de stad. Daarnaast wordt er buiten het reinigingsrecht om nog veel bedrijfsafval in openbare voorzieningen gedumpt, met volle containers en overlast tot gevolg. Sorteeranalyses van bedrijfsafval laten zien dat te weinig afval gescheiden wordt aangeboden. De huidige marktordening, onduidelijke regels en de verschillende rollen van de gemeente bij het inzamelen (reinigingsrecht en commerciële contracten), leiden tot een inefficiënte inzameling van bedrijfsafval met rommel op straat en te weinig gescheiden afval.

Circulair

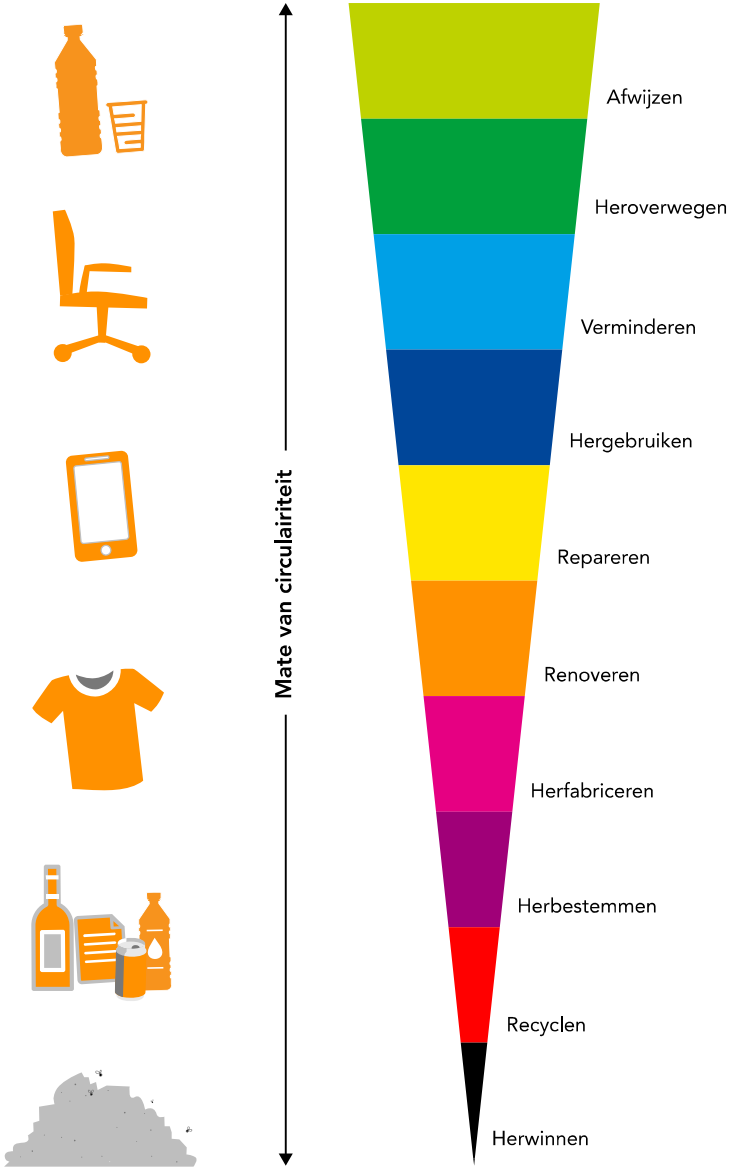
Amsterdam heeft de ambitie een afvalvrije stad te zijn, waar straten en pleinen schoon zijn. Een stad waar bewoners en ondernemers minder afval produceren en in staat zijn hun grondstoffen gemakkelijk op de juiste manier aan te bieden, zodat deze zo hoogwaardig mogelijk verwerkt kunnen worden. Een stad die de inzameling en verwerking verduurzaamt en vernieuwt. Een stad die investeert in preventie én handhaving. Met een logistiek die past in de groeiende en drukke stad.

Om in 2050 een circulaire stad te zijn, zullen we de grondstofkringlopen moeten 'sluiten'. De afvalketen van Amsterdam draagt bij aan deze doelstelling door te zorgen dat het voorkomen van afval, en hergebruik en recyclen van materialen zo efficiënt mogelijk worden gemaakt. Op die manier ontstaan betere kansen voor hoogwaardige verwerking zoals hergebruik, herbestemming en recycling. Deze verschillende aanpakken zijn onderdeel van de Circulaire verwerkingsladder. Hierbij geldt hoe hoger op de ladder, hoe beter maatregel scoort op circulariteit.

Circulaire verwerkingsladder

In een circulaire economie proberen we onze producten zo lang mogelijk te gebruiken en grondstoffen behouden. Hoe beter dit lukt, hoe hoger op de circulaire verwerkingsladder. Op dit moment recyclen we al 22% van ons afval. In de komende jaren willen we zoveel mogelijk afval via 'hogere treden' verwerken. Dat kan bijvoorbeeld door je textiel in een textielcontainer te gooien, zodat er nieuw garen uit gesponnen kan worden. Of door je spullen te verkopen of naar een kringloopwinkel te brengen. Of, nog beter, door te voorkomen dat er afval ontstaat. Hierbij kan je denken aan een verbod op single-use plastics.

- Maak een product overbodig door van z'n functie af te zien of deze functie op een andere manier te leveren
- Maak productgebruik intensiever, door met meer mensen het product te gebruiken (delen) of door het product meer functies te geven.
- Verhoog de efficiëntie van de machines in het productieproces of gebruik minder grondstoffen voor hetzelfde product.
- Hergebruik van afgedankt, nog goed product in dezelfde functie door een andere gebruiker.
- Repareer defecte producten zodat de originele functie behouden kan blijven.
- Reviseer oude producten en maak ze weer 'up-to-date'.
- Hergebruik nog werkende onderdelen van het product voor het maken van vergelijkbare producten.
- Hergebruik het product of delen hiervan in een nieuw product met een andere functie.
- Hergebruik de materialen van het product voor toepassing in nieuwe producten.
- Verbrand de materialen met energieterugwinning.

Elke Amsterdammer produceert gemiddeld 358 kilo afval per jaar. Op dit moment scheiden we veel grondstofstromen zoals, glas, papier, plastic en textiel. Maar het merendeel van die stromen, op glas na, wordt helaas nog in grote mate bij het restafval gedaan. Van het grof afval (75 kg van de 358 kg) wordt slechts een derde gerecycled.

Amsterdam voert een 'dubbelstrategie' voor de afvalinzameling. Naast het gescheiden aanbieden door bewoners (de zogenaamde 'bronscheiding'), worden uit het ingezamelde afval nog machinaal grondstoffen gehaald. Dit laatste wordt ook wel 'nascheiding' genoemd. Via bronscheiding en nascheiding worden 111 kg grondstoffen uit het restafval gehaald, waardoor er nog 247 kg restafval per persoon per jaar overblijft dat via verbranding wordt omgezet in elektriciteit. Om tot een circulaire stad te komen zal er uiteindelijk helemaal geen restafval meer over moeten blijven; alle grondstoffen zullen moeten worden gerecycled of op een andere manier worden hergebruikt.

Het uitvoeringsprogramma afval en grondstoffen draagt bij aan verschillende beleidsdoelen waaronder het Masterplan handhaving & reiniging, de Strategie circulaire economie, het Actieplan luchtkwaliteit en de Visie openbare ruimte. Voor een overzicht van alle Europese, landelijke en gemeentelijke beleidsdoelen zie bijlage 1.

1.2 Doelen

De maatregelen dragen bij aan een schonere straat, het terugbrengen van de hoeveelheid (rest)afval, het zoveel mogelijk scheiden en hoogwaardig verwerken van de grondstoffen (recyclepercentage).

Schoon

In 2019 had de stad een beheerniveau[1] van 86% B1. In het beleidskader 1Amsterdam Heel & Schoon is opgenomen te streven naar 90% niveau B in de hele stad. Daarnaast gaan we het aantal rijkilometers en de bijbehorende uitstoot in de stad terugbrengen. We streven er naar in 2021 het aantal rijkilometers voor bedrijfsafval te halveren. In 2025 willen we het aantal rijkilometers van de inzameling huishoudelijk afval met 10% hebben verminderd.

Circulair

Om de hoeveelheid (rest)afval terug te brengen zetten we in op het voorkomen van afval en verbeterde inzameling van verschillende stromen. Het hogere doel van de inzameling is een zo hoogwaardig mogelijk hergebruik of verwerking en het sluiten van grondstof- en materiaalkringlopen. Op dit moment produceert een Amsterdammer gemiddeld 247 kg restafval per jaar.[2] We streven ernaar dit terug te brengen met 20 kg minder restafval per inwoner in 2025.

1 Niveau voor de schone openbare ruimte (CROW-systematiek)
2 Gecorrigeerd voor nascheiding

Het doel van inzameling is productbehoud, het weer kunnen benutten van (secundaire) grondstoffen en materialen, we noemen dat in dit stuk allemaal even 'recycling'. Het recyclingpercentage meten we door per stroom te kijken hoeveel primaire grondstof er wordt bespaard door hergebruik van een gerecyclede stroom. Op dit moment is de inschatting dat het gemiddelde recyclepercentage rond de 22% ligt, maar dit verschilt per stroom en de onderliggende cijfers zijn vaak slecht inzichtelijk of ontbreken zelfs. Daarom willen we meer inzicht krijgen in de recycling van grondstoffen. Hierin volgen we de landelijke en Europese doelen[3] en sturen we op de verwerkingsmethode door slim aan te besteden of de juiste partnerschappen aan te gaan. Omdat we voor de verwerking afhankelijk zijn van bedrijven, technieken en afspraken zoals die bijvoorbeeld vallen onder producentenverantwoordelijkheid, heeft de gemeente hierop niet de volledige regie en verantwoordelijkheid. Landelijk en Europees beleid kan hier echter wel invloed op uitoefenen en daarom gaan we ook inzetten op lobby naar het rijk en EU op onder andere uitbreiding van de producentenverantwoordelijkheid.

3 Kaderrichtlijn afvalstoffen (2008/98/EG): minimaal 50 gewichtsprocent voorbereiding voor hergebruik, recycling en/of andere nuttige toepassing van huishoudelijk afval in 2020

1.3 Strategie

De ambitie van een afvalvrij en schoon Amsterdam willen we bereiken door de goede **voorzieningen** aan te bieden die bijdragen aan het juiste **aanbiedgedrag,** zodat we **grondstoffen** zo hoogwaardig mogelijk verwerken.

1. **Voorzieningen:** Amsterdam verbetert de voorzieningen voor afvalinzameling.
   We gaan de inzamelvoorzieningen voor de verschillende fracties verbeteren en waar nodig uitbreiden. Daarnaast gaan we ervoor zorgen dat deze schoon en heel zijn. Dit is nodig om straten schoner te krijgen en bij te dragen aan de transitie naar een circulaire economie. Want als de voorzieningen op orde zijn en de regels duidelijk kunnen Amsterdammers op de juiste manier hun afval en grondstoffen aanbieden.

2. **Gedrag:** Het is voor Amsterdammers normaal en makkelijk om afval aan te bieden.
   Voor een efficiënte en duurzame inzameling en verwerking van afval en grondstoffen hebben we ook het juiste aanbiedgedrag van de Amsterdammers nodig. Om bewoners en ondernemers te helpen hun afval op de juiste wijze aan te bieden, willen we het ze zo makkelijk mogelijk maken. Maar we verwachten ook van de Amsterdammers dat ze de verantwoordelijkheid nemen om hun afval op de juiste manier aan te bieden. Hiervoor moet de gemeente meer handhaven, de dienstverlening beter op orde krijgen en duidelijker communiceren hoe Amsterdammers hun afval het beste kunnen aanbieden.

3. **Grondstoffen:** Afval wordt zoveel mogelijk voorkomen of verwerkt als grondstof.
   Om in 2050 100% circulair te zijn, moet de manier waarop we met ons afval omgaan fundamenteel veranderen. De afvalketen van Amsterdam draagt bij aan deze doelstelling door te zorgen dat het voorkomen van afval, en hergebruik en recyclen[4] van materialen zo efficiënt mogelijk worden gemaakt.

Elke strategie bevat verschillende maatregelen die zich laten onderverdelen in maatregelen die de bewustwording vergroten (zorgen voor zichtbaarheid), die significant bijdragen aan het verminderen van het restafval (impact maken) of maatregelen die nieuwe oplossingen mogelijk moeten gaan maken (innovatie).

De verschillende projecttypen

Impact

Zichtbaarheid

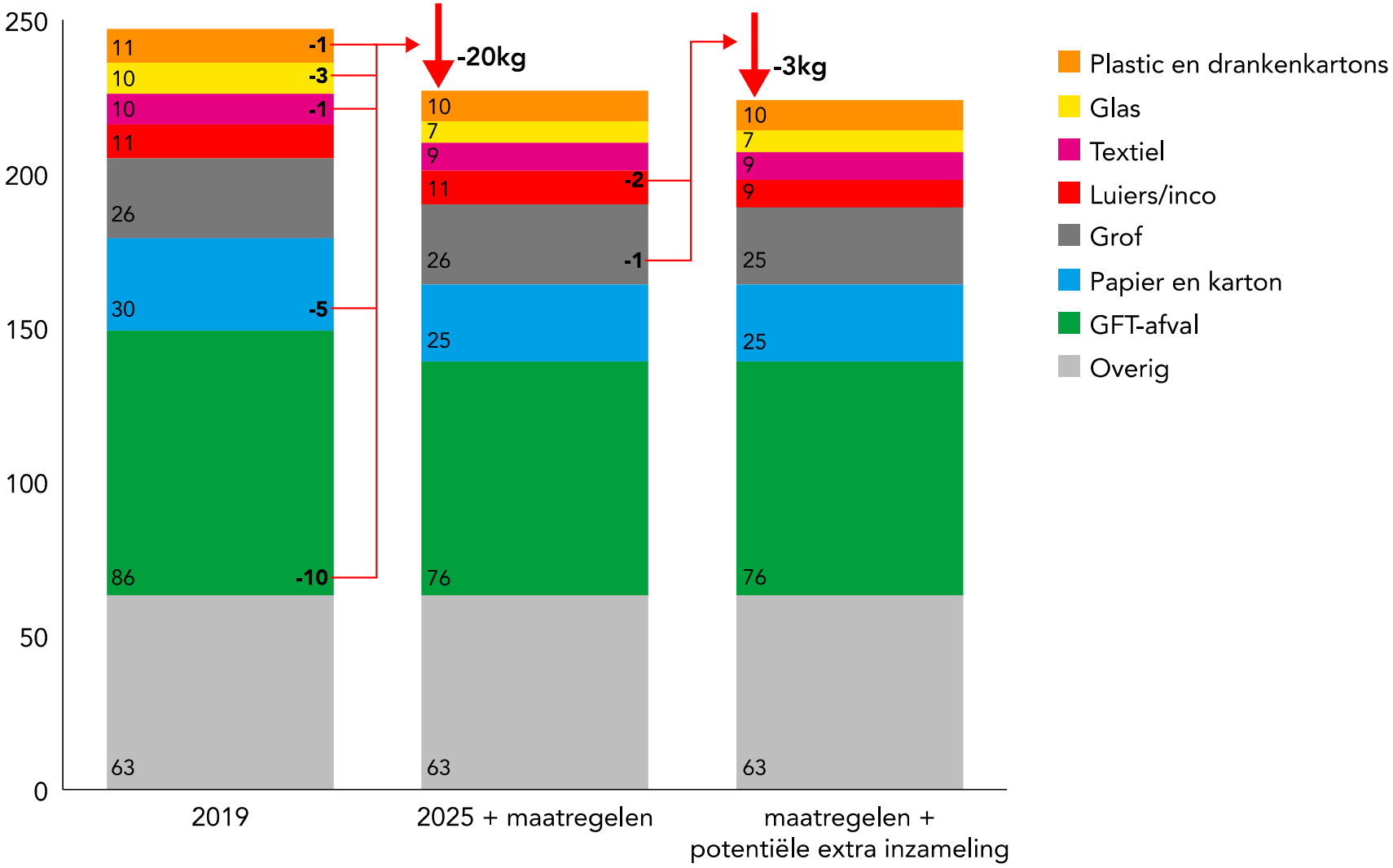

Innovatie

4 Met recyclen wordt ook reparatie, renovatie, herfabricage en herbestemming bedoeld

Resultaten in 2025

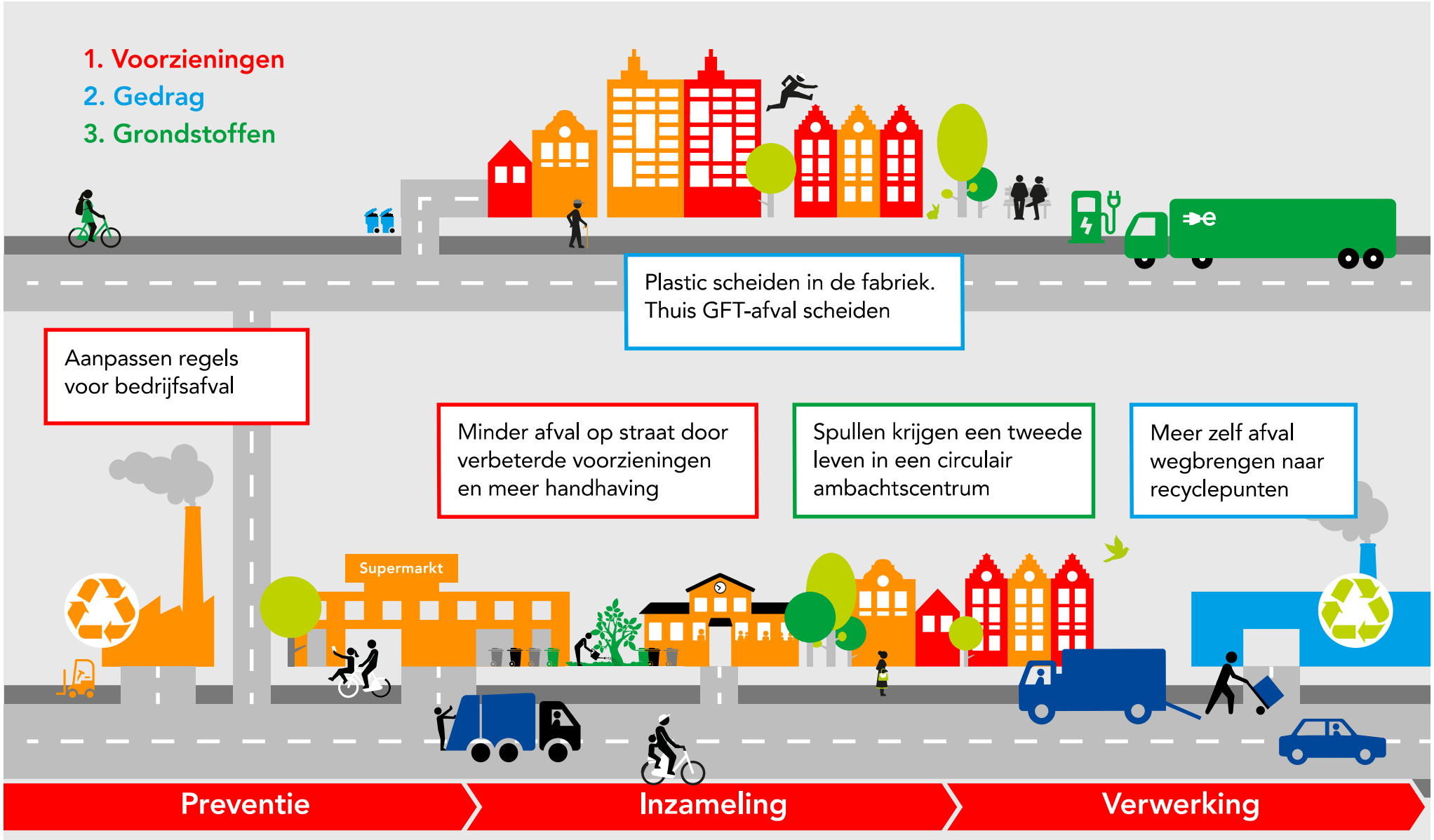
Huishoudelijk restafval (247 kg per inwoner in 2019 - gecorrigeerd voor nascheiding)

2. Maatregelen: wat gaan we doen?

Belangrijkste maatregelen

Strategie 1: Voorzieningen. Amsterdam verbetert de voorzieningen voor afvalinzameling

1. Verbeteren bestaande containers in de stad en intensieve communicatie (2020 - 2025, doorlopend)

Vanaf 2017 is Amsterdam in de hele stad gestart met het verbeteren van de huidige inzamelvoorzieningen. Onder- en bovengrondse verzamelcontainers zijn bijgeplaatst, oude containers vernieuwd. In sommige buurten worden minicontainers geïntroduceerd voor oud papier en karton of GFT-afval. Dit project is in volle gang: in sommige buurten zijn de containers op straat opgeleverd, voor andere buurten is de planvorming bezig, weer andere buurten zitten in de fase van besluitvorming en inspraak. Planvorming en realisatie gaan samen met intensieve communicatie richting bewoners, zodat mensen de containers weten te vinden en gaan gebruiken.

Resultaat:
2021: Er worden tot 2024 elk jaar ongeveer 350 glas- en papiercontainers bijgeplaatst op een totaal van ruim 12.000 containers. Door de betere beschikbaarheid van onder- en bovengrondse containers en communicatie via verschillende kanalen, weten Amsterdammers beter hoe zij hun afval horen aan te bieden en zijn zij daar ook toe in staat.
2025: Met het bijplaatsen en vernieuwen van ondergrondse glas- en papiercontainers, het aanbieden van minicontainers en

intensieve communicatie, streven we ernaar per bewoner 8 kg méér glas en papier gescheiden in te zamelen per jaar.

2. Op tijd legen van de containers

Volle containers zijn zowel voor bewoners en ondernemers als voor de inzamelaar vervelend. Overloop zorgt voor overlast en extra werk om het op te ruimen. Afval wil je daarom zoveel mogelijk op het juiste moment inzamelen. Tegelijk wil je in de buurt geen onnodige voertuigen hebben rondrijden. Op 19 december 2017 heeft de gemeenteraad ingestemd met een krediet voor het ontwikkelen van een systeem voor routeoptimalisatie en slim inzamelen zodat afval zoveel mogelijk *just in time* kan worden opgehaald. Sensoren en voorspellingsmodellen worden ingezet om afvalhoeveelheden te voorspellen en te bepalen wat het juiste moment is om afvalcontainers op te halen. De capaciteit van afvalcontainers en voertuigen wordt daardoor beter benut. Deze aanpak wordt medio 2020 geëvalueerd.

Resultaat:
2021-2025: 2% minder rijbewegingen per jaar. Komende jaren wordt het systeem van routeoptimalisatie stapsgewijs geïntroduceerd voor de reguliere inzameling.

3. Verbeteren kartoninzameling

Karton levert overlast en een verrommeld beeld op in de straten van Amsterdam. Meer dan de helft van de verkeerd aangeboden items (bijvoorbeeld neergezet naast containers, of aangeboden bij het grof afval) is karton. Dit wordt niet apart ingezameld; verkeerd aangeboden karton wordt dan dus ook niet gerecycled. Alle reden dus om naar nieuwe vormen van inzameling te zoeken. De eerste methode om karton beter in te zamelen is om speciale, brede 'kartonkleppen' in de container voor papier en karton aan te brengen. Karton wordt zo eenvoudiger in te leveren en moet de vervuiling van de openbare ruimte door dozen verminderen. Daarnaast gaan we Amsterdammers informeren over de mogelijkheid om (oude) verpakkingen direct te retourneren aan leveranciers van (nieuwe) pakketten. En gaan we in gesprek met partners in het land (Rijksoverheid, internet retailers, brancheorganisaties, andere gemeenten) welke oplossingen zij zien voor dit maatschappelijke probleem.

Resultaat:
2020: Een evaluatie over de effecten en wenselijkheid van de kartonklep.
2020- 2025: Daar waar mensen bereikbare tuinen hebben krijgen bewoners minicontainers voor papier en karton, zodat op eenvoudige wijze afstand gedaan kan worden van karton.

4. Meer ruimte voor overslag en natransport over water

Vanwege de druk op de stad onderzoekt de afvalketen nieuwe logistieke oplossingen. Om dit te bereiken worden meerdere locaties geschikt gemaakt voor overslag van de afzetcontainers en worden er proeven gedaan met transport over water. Door ingezameld afval via het water naar de verwerker te vervoeren, zal de druk op de Amsterdamse wegen af kunnen nemen. Daarvoor moeten de pilots in 2020 en 2021 wel qua kosten en 'logistieke winst' positief uitpakken.

Resultaat

2021: De pilot vervoer over water wordt uitgevoerd. Hiermee wordt duidelijk of en hoeveel ruimtelijke en milieuwinst er te halen valt met het natransport over water. Dit resulteert in een inversteringsvoorstel dat uiterlijk in 2022 aan het gemeentebestuur zal worden voorgelegd.

5. Schoner wagenpark

Het gemeentelijke wagenpark voor de huishoudelijke afvalinzameling van Amsterdam bestaat anno 2020 uit ongeveer 170 vrachtwagens. De afvalketen draagt mede verantwoordelijkheid voor het terugdringen van de emissies van het verkeer zoals is vastgelegd in het actieplan schone lucht van april 2019. In dat actieplan is opgenomen dat in 2025 het wegverkeer en de pleziervaart binnen de ring A10 uitstootvrij moet zijn, behalve voor personenauto's en motoren. In 2030 is al het verkeer in de bebouwde kom uitstootvrij. De manier waarop de gemeente het eigen wagenpark verduurzaamt, is vastgelegd in het Transitieplan Verduurzaming Amsterdams Wagenpark. Hierin is het volgende transitiepad vastgelegd:

- Met veegvuilwagens en andere middelgrote voertuigtypes starten we in 2020/2021 op grote schaal de transitie. De komende jaren worden er duurzame voertuigen aangeschaft, dit kan naar verwachting budgetneutraal omdat de aanschafkosten hoger zijn, maar de gebruikskosten navenant lager;
- De ontwikkeling van duurzame grote voertuigen verloopt langzamer omdat er (wereldwijd) nog beperkte productiecapaciteit is voor duurzame voertuigen. Daarom gaan we (met het oog op de doelstelling 2028/2030) op kleinere schaal uitstootvrije (ombouw)voertuigen in gebruik nemen en voorbereiden op de transitie die na 2022 op grote schaal gaat plaatsvinden. Dit vindt plaats in een pilotfase. De meerkosten hiervoor (oplopend tot €0,6 miljoen in 2022) worden aangevraagd in de begrotingen voor het betreffende jaar.

Amsterdam heeft in de periode 2016-2020 in Europese samenwerkingsverbanden onderzocht welke mogelijkheden er zijn om de zware inzamelvoertuigen uitstootvrij te krijgen. Daarbij is gebleken dat:

- Een volledig elektrisch inzamelvoertuig anno 2020 nog te weinig vermogen heeft om goed inpasbaar te zijn in de dagelijkse inzamelpraktijk van Amsterdam;
- Elektrificeren van de 'opbouw' van de inzamelvoertuigen (kraan, kraakpers) is prima toepasbaar in Amsterdam;
- Rijden op waterstof levert anno 2020 geen beperkingen aan het vermogen op en zal na de zomer van 2020 praktijk zijn in Amsterdam; dan zullen in totaal zes kraakperswagens worden omgebouwd naar waterstof. Die wagens zamelen losse zakken in en rijden dus in gebieden waar de problematiek rondom luchtverontreiniging groot is.
- In de Europese markt kunnen anno 2020 nog niet op industriële schaal elektrisch- en/of waterstof aangedreven voertuigen geproduceerd worden;
- De verwachting is dat vanaf 2023 er op industriële schaal uitstootvrije vrachtwagens geproduceerd worden;

De gemeente zal in 2020 een aanbestedingstraject starten voor een nieuw raamcontract met als doel om zo snel mogelijk toe te groeien naar een uitstootvrij wagenpark. In dat aanbestedingstraject moet duidelijk worden onder welke voorwaarden vervanging van het huidige wagenpark (EURO VI) mogelijk is. Uiterlijk

in 2021 zal de gemeenteraad een investeringsvoorstel voorgelegd krijgen waarin de termijn wordt opgenomen waarbinnen de volledige vervanging mogelijk is van het Euro VI-wagenpark van de afvalinzameling. Met de kennis van nu zullen de extra financiële lasten tussen de twee en acht miljoen euro structureel bedragen. Deze bedragen worden verwerkt in de meerjaren investeringsvoorstellen die via de reguliere planning- en controlcyclus aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Dekking voor de genoemde bedragen wordt gevonden in de afvalstoffenheffing.

Resultaat:
2021: Investeringsvoorstel voor verduurzaming van het wagenpark
2030: Een volledig uitstootvrij wagenpark.

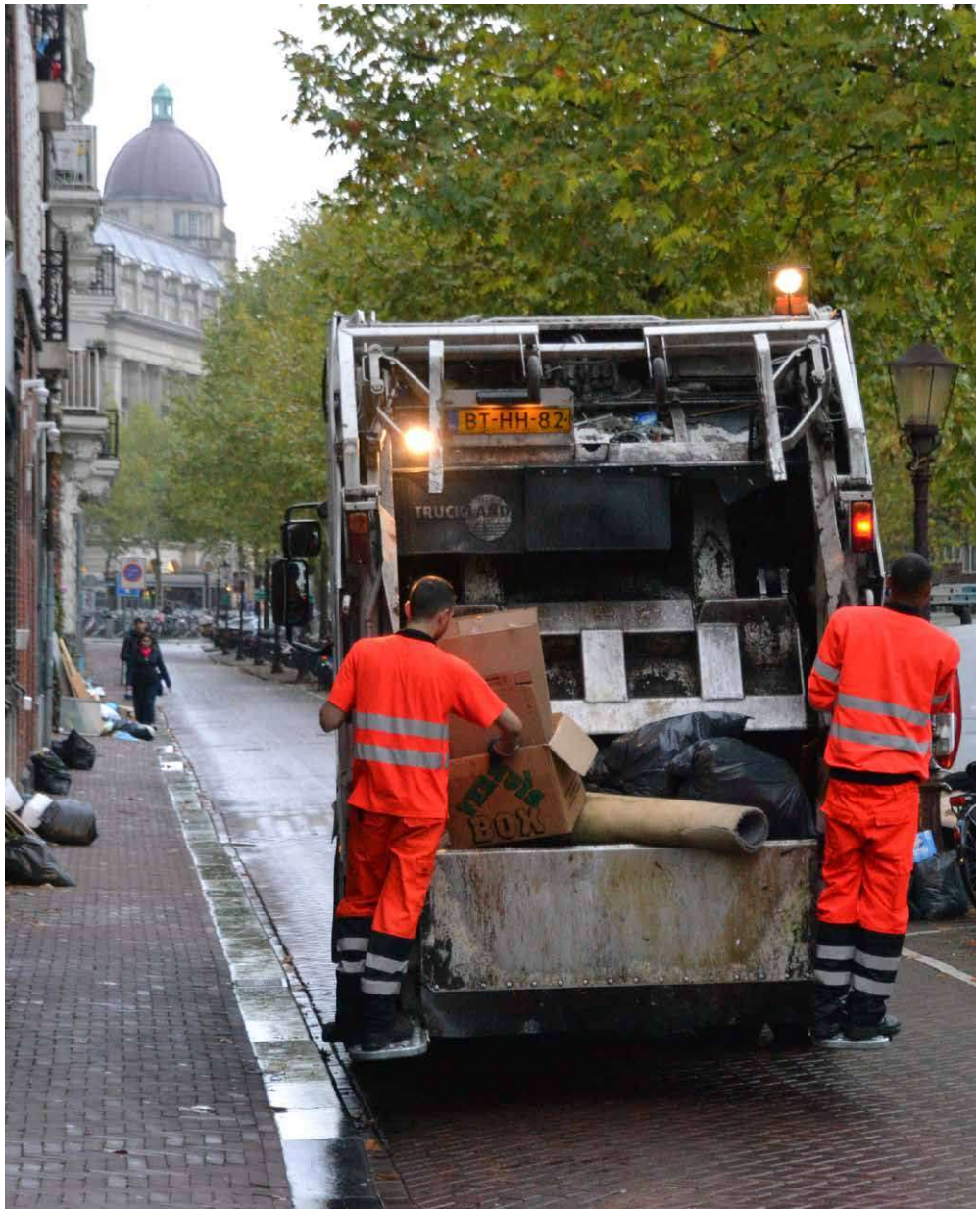
6. Met één inzamelaar door de straat

Om de publieke belangen en ambities van een efficiënte en duurzame inzameling van bedrijfsafval te realiseren, zet de gemeente in op het creëren van vrijwillige collectiviteit bij de inzameling door particuliere-private samenwerking op te zoeken en te stimuleren. We zetten hierbij volop in om met één inzamelaar door de straat te rijden.

Faciliteren Biz- en koplopersgroepen
De gemeente Amsterdam ondersteunt een groep koplopers van ondernemerscollectieven met innovatieve projecten die gericht zijn op duurzaamheid en het verhogen van de leefbaarheid in hun buurt: slimme bevoorrading, collectieve afspraken over afvalinzameling bijvoorbeeld via servicekosten in bedrijvenverzamelgebouwen, en vervoer over water.

Opzetten White label collection
Een tweede manier om op vrijwillige basis een efficiënte inzamellogistiek te bewerkstelligen kan door white label collection, ofwel de inzameling van bedrijfsafval door een witte, 'merkloze' auto voor een gehele straat. Zo verminderen we het aantal kilometers van zware voertuigen. Samen met twee commerciële inzamelaars gaat de gemeente in 2020 in een nog aan te wijzen gebied proefdraaien met het inzamelen van restafval met één gezamenlijke inzameldienst. Hierbij is het veilig en vertrouwelijk uit kunnen wisselen van data randvoorwaardelijk.

Resultaat:
2021: Een halvering van het aantal rijkilometers door de afvalinzameling in het gekozen gebied. Dit verbetert de luchtkwaliteit en de leefbaarheid van de buurt.

Strategie 2: **Gedrag.**
Het is voor Amsterdammers normaal en makkelijk om afval op de juiste manier aan te bieden

7. Plastic verpakkingen, drankpakken, metalen en blik scheiden we in de fabriek

Amsterdam heeft met het vaststellen van het Uitvoeringsplan Afval 2016-2020 (13 juli 2016) gekozen voor twee systemen voor het scheiden van plastic verpakkingen en drankenkartons. Enerzijds vragen we bewoners om deze verpakkingen thuis apart te houden en in de juiste container aan te bieden (bronscheiding). Anderzijds worden deze stromen bij de verwerker van het huishoudelijk afval in de fabriek uit het afval gehaald (nascheiding). Materiaal uit beide 'routes' gaat vervolgens verder de sortering in, zodat het materiaal voor recycling geschikt gemaakt en aangeboden kan worden.

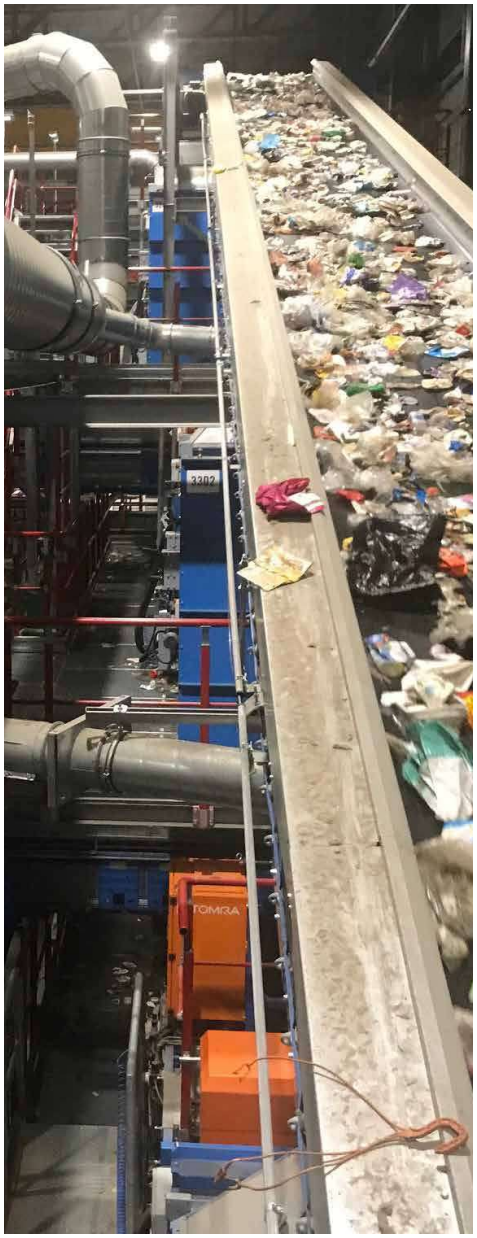
Het doel van de inzameling moet zijn een zo hoog mogelijke bijdrage aan de landelijke en Europese doelen op het recyclen van plastic verpakkingen, drankenkartons en metalen. Zo min mogelijk materiaal verbranden, zo veel mogelijk materiaal weer opnieuw gebruiken voor nieuwe (hoogwaardige) producten. Alleen dan dragen we bij aan de doelen van de circulaire economie om het gebruik van primaire grondstoffen terug te dringen. Voor plastic verpakkingen ligt het doel qua recyclingpercentage voor 2030 op 55%. Daar zit Nederland onder.

Met de veranderingen in de overeenkomst tussen de VNG, gemeenten en verpakkende industrie per 1 januari 2020, ligt de verantwoordelijkheid voor het behalen van de Europese en landelijke (strenger wordende) recyclingsdoelen bij de verpakkende industrie. Gemeenten stappen over van een ketenregiemodel naar een faciliterende rol in de inzameling. Als gemeente is het dan van belang de inzameling zo optimaal mogelijk inrichten, opdat zo veel als mogelijk bijgedragen wordt aan deze recyclingsdoelen, tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.

Het in de lucht houden van twee systemen tegelijkertijd op dezelfde routes is niet efficiënt, een goedlopend bronscheidingsysteem ondermijnt de businesscase van het nascheidingssysteem, een werkend nascheidingssysteem maakt de noodzaak tot bronscheiding lastig uit te leggen aan bewoners. Vandaar dat de werking van beide systemen zijn geëvalueerd ten opzichte van elkaar. In de evaluatie (bijlage bij dit uitvoeringsprogramma afval en grondstoffen) is gekeken naar het milieuvoordeel, de verwerkingsmogelijkheid en toepasbaarheid van het materiaal per route (bron- of nascheiding), de impact per route op de openbare ruimte, op de dienstverlening aan de Amsterdammer en op de kostenefficiency per route. Bronscheiden ten opzichte van nascheiden verschilt qua milieuvoordeel per ton ingezameld materiaal niet of nauwelijks. Het levert beiden milieuvoordeel op ten opzichte van het verbranden van het materiaal met energieterugwinning. Materiaal uit beide deze routes is geschikt voor verdere verwerking en toepassing, gebaseerd op onderzoeken die gedaan zijn naar verschillende vormen van vervuiling.

De bronscheidingsroute is kwetsbaar voor de aanwezigheid van vervuiling én afhankelijk van deelname van de Amsterdammer. Volgens de landelijke afspraken met de verpakkingsindustrie betalen gemeenten de kosten die door die vervuiling optreden (boven een bepaald percentage). Daarmee komt er steeds meer druk te liggen op een juiste inzameling. Ook mag niet al het materiaal in de container, en bestaat er een lijst met zogenaamde 'stoorstoffen', die ervoor zorgt dat ingezamelde vrachten afgekeurd kunnen worden. Deze onzekerheid heeft de nascheidingsroute niet of minder. Via de nascheidingsroute wordt significant meer materiaal ingezameld dan via de bronscheidingsroute alléén, waarmee het uiteindelijke milieurendement en bijdrage aan gestelde doelen bij nascheiding hoger is, met minder onzekerheden.

Als het gaat om de dienstverlening op straat. Bij keuze voor een bronscheidingsmodel neemt de hoeveelheid containers in de openbare ruimte, ten opzichte van de nascheidingsroute, niet toe of af. Wel verandert de samenstelling, er wordt één container per 200 huishoudens voor plastic en drinkpakken geplaatst,

en circa 1 restafvalcontainer op 80 huishoudens. Stappen we over op een nascheidingsmodel, dan verandert de situatie. Het totaal aantal containers blijft dan na optimalisatie gelijk, alleen staat er dan gemiddeld 1 container voor plastic, drankpakken en overig afval op 57 huishoudens. De dienstverlening voor bewoners voor beide fracties verbetert hiermee.
In het nascheidingsmodel neemt het aantal rijbewegingen in de buurt af ten opzichte van het bronscheidingsmodel, omdat er één route gereden wordt, met één wagen en niet twee.

In het bronscheidingssysteem, wordt, als we kijken naar het totale plaatje, bewoners gevraagd om zes mixstromen gescheiden aan te leveren (in die delen van de stad waar ook GFT gescheiden wordt). Te weten: plastic & drinkpakken, oud papier en karton, glas, textiel, GFT-afval en overig (rest)afval, waaronder blik en metaal.
Het nascheidingssysteem gaat naar vijf mixstromen: oud papier en karton, glas, textiel, GFT-afval, en de mixfractie van plastic, drinkpakken, metalen, blik en overig afval.

Het nascheidingsmodel lijkt qua financiën iets voordeliger dan het bronscheidingsmodel, maar dat is op moment van publiceren nog niet met zekerheid te zeggen, omdat er nog geen volledige duidelijkheid is over de vergoedingen voor de inzameling bij nascheiding en de tarieven die betaald moeten worden voor de verwerking.

Ten slotte zullen de Europese en landelijke maatregelen op het vlak van statiegeld, producentenverantwoordelijkheid, plastic-alliantie en verbod op bepaalde plastic gebruiksvoorwerpen, impact hebben op de samenstelling van de stroom. Het is slim om een systeem op te zetten van inzameling, dat flexibel genoeg is om veranderingen aan te kunnen.
Op basis van de uitkomsten van de evaluatie kan geconcludeerd worden dat het nascheidingsmodel ook op de langere termijn, voor het stedelijke Amsterdam de beste oplossing is. Daarom schakelen we in fases over op nascheiding voor plastic verpakkingen en drankenkartons.

Die omschakeling gaat niet in één keer. Tot einde 2020 heeft AEB Amsterdam namens de gemeente contractuele afspraken op het aanleveren van brongescheiden materiaal. Vanaf 2021 streeft de gemeente ernaar, het systeem qua verwerking geheel om te zetten naar een nascheidingssysteem. Hierover maakt de gemeente afspraken met AEB Amsterdam. Voor de periode na afloop van het verwerkingscontract (1/1/2023) dienen nieuwe afspraken/ contracten gemaakt te worden.

De voorzieningen voor plastic blijven dus gewoon beschikbaar en worden vanaf 2021 geleidelijk aangepast voor voorzieningen waar naast plastic en drinkpakken ook blik, metalen en overig (niet bron te scheiden) afval kan worden aangeboden. Dit betekent dat containers een ander 'huisje' krijgen met een andere opening (een trommel in plaats van een klepje), dat bovengrondse plasticcontainers vervangen worden voor ondergrondse containers en containers mogelijk van plek wisselen, om de loopafstanden voor bewoners optimaal te houden.
Die aanpassingen kosten tijd. De gemeente streeft ernaar deze aanpassingen in 2021 voltooid te hebben. Dit gebeurt in samenwerking met de stadsdelen en waar noodzakelijk (plaatsen van nieuwe containers, op nieuwe plekken) vindt bestuurlijke besluitvorming plaats na overleg met de buurt.

Bewoners kunnen de plasticcontainers zolang ze er zijn, blijven gebruiken; het plastic zal via de nascheidingsinstallatie beschikbaar komen voor sortering en recycling. Voor Amsterdammers zal de overgang daarmee geleidelijk gaan en wordt ook niet ingeboet op de kwaliteit van de verwerking.

Resultaat:
2021: Start gefaseerd weghalen/ ombouwen huidige plastic containers
2021: opnieuw stickeren van containers voor Plastic en Overig Afval
2022: Nieuwe aanbesteding verwerking en nascheiding, danwel maken van nieuwe afspraken met AEB Amsterdam.

8. Intensiveren aanpak verkeerd aangeboden afval.

In het gemeentelijke Masterplan handhaving en reiniging, dat op 22 januari 2020 in gemeenteraad is vastgesteld, is extra capaciteit opgenomen om verkeerd aangeboden afval steviger te kunnen aanpakken. Deze aanpak is een intensieve samenwerking tussen de gemeentelijke reiniging, handhaving en inzameling enerzijds en bewoners en ondernemers anderzijds. De aanpak is in 2019 ontwikkeld in twee vernieuwingsgebieden en één gebied in de 'oude stad', te weten Geuzenveld-Slotermeer, Bijlmer-Centrum en Oud-Zuid. De aanpak richt zich op:

- Heldere communicatie hoe het afval aangeboden moet worden;
- Zorgen dat de inzamelvoorzieningen op orde zijn;
- Permanente/ structurele intensieve aanpak op de locaties waar de meeste problemen zijn;
- Inzet van instrumenten en interventies om te zorgen voor duurzame oplossingen;
- Reageren op meldingen door aparte teams buiten de reguliere roosters om;
- Verbeteren meldingsysteem van verkeerd aangeboden afval en stremmingen.

Op basis van de ervaring die in 2019 is opgedaan in de drie bovengenoemde gebieden krijgt het gemeentebestuur in

2020 een voorstel aangeboden voor de ‘uitrol’ naar de rest van de stad. Voor het centrumgebied wordt een aangepaste werkwijze ontwikkeld met nieuwe afvalregels die past bij de hogere dynamiek in dat gebied.

Resultaat:
2020: Voorbereiden van en besluitvorming over de uitrol van de intensievere aanpak, voorstel voor aanpak centrumgebied met nieuwe afvalregels voor dat stadsdeel. Tot 2021 wordt onderzocht welke alternatieve logistiek nodig en mogelijk is voor het centrum als gevolg van de staat van bruggen en kademuren, nu en in de toekomst. Hierbij wordt ook gekeken naar vervoer over water.
2021: Als het voorstel voor de uitrol van de aanpak verkeerd aangeboden afval door het gemeentebestuur in 2020 wordt aanvaard, zal in 2021 in ieder stadsdeel er permanent extra aandacht zijn voor de 125 meest overlastgevende locaties. Op die locaties wordt extra inzet gepleegd door handhaving, inzameling en reiniging om de overlast te verminderen.

9. Makkelijk grof, klein chemisch en bijzonder afval wegbrengen, in de buurt of op zondag

De gemeente heeft zes recyclepunten, waar kringloopgoederen, afval en grondstoffen, bijzonder en gevaarlijk afval gebracht kunnen worden. Om de dienstverlening verder te verbeteren is het recyclepunt Henk Sneevlietweg vanaf 2020 ook op zondag geopend. Het wordt onderzocht of dit ook voor andere recyclepunten een verbetering oplevert voor de gebruikers.

Een mobiel recyclepunt wordt momenteel twee dagen per week ingezet op twee verschillende locaties in De Pijp. Hier kunnen bewoners gemakkelijk hun (gebruikte) grondstoffen, zoals frituurvet, elektrische apparaten en hard plastic, afstaan voor herbestemming. Vanaf 2020 wordt dit recyclepunt ingezet in drie tot vier andere gebieden op de drie/vier overige dagen in de week. In 2022 wordt deze inzet geëvalueerd en wordt voor de begroting van 2023 bekeken of verdere uitbreiding zinvol en haalbaar is.

Resultaat:
2020: Meer gescheiden grof, chemisch en bijzonder afval
2021: Opschalingsplan mobiel recyclepunt gereed

10. Grof afval: zelf wegbrengen of op afspraak

Het zelf wegbrengen van grof afval wordt aantrekkelijker gemaakt. Als je grof afval toch aan de straat wil zetten kan een afspraak worden gemaakt. Met ingang van het uitvoeringsprogramma uit 2016, zijn hier al succesvolle proeven mee gedaan. In de periode 2020 - 2025 voeren we buurt voor buurt het inzamelen van grof afval op afspraak in. Verplicht een afspraak maken zal voor veel mensen even wennen zijn. De voordelen van het maken van een afspraak zijn:

- Bewoners krijgen bij het maken van een afspraak duidelijke informatie over de afvalregels en alternatieven die er zijn zoals kringloopwinkels, (tweedehands) marktplaatsen, recyclepunten etc. Het contact met de bewoner wordt aangegrepen om deze bewust te maken van andere herbestemmingen voor de afgedankte spullen. Hiervoor zal de komende jaren geïnvesteerd worden in het verbeteren van de mogelijkheden om grof afval aan te melden;
- De gemeente weet vooraf wat er opgehaald moet worden en kan daar de inzameling op aanpassen. Dit vermindert het aantal gereden kilometers met zwaar verkeer in de stad wat kosten en het milieu spaart. Ook kunnen meer spullen ‘gered’

worden die anders met een zware grijper ingezameld zouden worden;
- Omdat mensen meer worden gestimuleerd om zelf afval weg te brengen zal er ook minder afval op straat staan en wordt de straat dus schoner.

Eventueel bijgeplaatst grof afval dat niet is aangemeld, wordt tijdig meegenomen om een schoon straatbeeld te verzekeren. Daarbij is het wel de opgave om samen met handhaving per locatie te bekijken welke interventie nodig is om verkeerd gedrag niet te belonen en tegelijkertijd omwonenden niet de dupe te laten zijn van verkeerd aangeboden afval. Voor de juiste gedragsinterventie wordt gebruik gemaakt van de ervaring die wordt opgedaan met de aanpak bijplaatsingen (zie maatregel 'Intensiveren aanpak verkeerd aangeboden afval').

Praktijk Centrum, Zuid en Watergraafsmeer
In het centrum van Amsterdam en in sommige wijken van Zuid is grof afval op afspraak al de praktijk. In 2018 is deze dienstverlening doorontwikkeld in de Watergraafsmeer. Van deze praktijk is geleerd wat werkt. Namelijk afspraken per buurt concentreren op één dag in de week (zodat er niet te vaak grof afval op straat staat), in plaats van op drie dagen. En het benutten van het contactmoment tussen bewoners en de gemeente om bewoners te wijzen op de mogelijkheid goede spullen naar de kringloopwinkel te brengen, te verhandelen op online platforms of weg te brengen naar een gemeentelijk recyclepunt. De gemeente krijgt beter inzicht in wat er wordt aangeboden en kan hier rekening mee houden tijdens de inzameling.

Resultaat:
2021: Bij het investeringsvoorstel voor de verdere uitrol van grof afval op afspraak wordt ook een doelstelling voor de vermindering van het aantal rijbewegingen en de kansen voor hoogwaardige verwerking gekwantificeerd en aan het gemeentebestuur voorgelegd.
2025: Minder rijbewegingen, meer kansen voor hoogwaardige verwerking van grof afval.

11. Elektrische apparaten, batterijen en wit- en bruingoed: via de retailers

Winkels die elektrische apparaten verkopen hebben ook de verantwoordelijkheid om gebruikte apparaten en bijvoorbeeld batterijen in te nemen. De gemeente gaat vanaf 2021 intensiever bedrijven en winkeliers informeren over hun verantwoordelijkheid. Hiermee wordt het voor bewoners makkelijker om gebruikte apparaten, batterijen et cetera in te leveren. Dit verbetert ook de recycling, omdat het voorkomt dat kleine elektrische apparaten in het restafval belanden.

Resultaat:
2023: Meer Amsterdammers leveren hun afgedankte elektrische apparaten en batterijen in bij winkeliers waardoor deze op de juiste manier gerecycled kunnen worden.

12. Herzien reinigingsrecht en uitvoeringsbesluiten

De huidige regels over de wijze van aanbieden van bedrijfsafval zijn per stadsdeel in een apart lokaal uitvoeringsbesluit verschillend vastgelegd en zijn soms onvolledig.
De regels zijn daardoor niet altijd even helder of goed te handhaven en dragen daardoor niet bij aan de doelen: een duurzame, efficiënte inzameling. We passen de regels in overleg met de stadsdelen in 2020 aan (vast te leggen in uitvoeringsbesluiten) en houden hier rekening met benodigd maatwerk. In het aanpassen van de regels worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:
- Zo mogelijk wordt van binnenuit ingezameld (niet op straat);
- Bij uitzondering wordt aanbieden aan de openbare weg toegestaan maar dan onder strikte voorwaarden bijvoorbeeld zo kort mogelijk (*just in time*) en in mini-containers;
- Afval en afvalcontainers zijn altijd herleidbaar naar de ondernemer;
- Een container dient, tenzij het aanbied- of ophaalvenster van kracht is, altijd binnen of op eigen terrein te staan;
- Aanbieden van los bedrijfsafval of in vuilniszakken op of aan de openbare weg is niet toegestaan;
- Past het niet in een container of vuilniszak dan is het grof afval;

- Bedrijven organiseren dat grof afval opgehaald wordt en niet op straat belandt;
- Voor karton geldt de aanvullende voorwaarde dat dit altijd gebundeld en herleidbaar moet worden aangeboden;
- Voor het gebruik van de publieke inzamelvoorzieningen door bedrijven, bij bijvoorbeeld glas en karton, wordt een passende vergoeding in rekening gebracht;
- Bij misbruik worden naast een boete ook de kosten in rekening gebracht;
- Bij meermaals niet houden aan regelgeving kan dit consequenties hebben voor o.a. de exploitatievergunning.

Er komen duidelijke en eenduidige regels voor de marktondernemers hoe hij/zij afval moet aanbieden en de marktkraam schoon achter moet laten. De tarieven worden geëvalueerd, er komt inzicht in de kostendekkendheid. Initiatieven om meer afval te scheiden worden gestimuleerd met de uitgangspunten dat het tarief kostendekkend blijft en de grondstofstroom hoogwaardig verwerkt wordt.
Het reinigingsrecht wordt herzien. De huidige grondslag van het reinigingsrecht is slecht handhaafbaar, werkt misbruik in de hand en past niet meer bij de aard van bedrijven die momenteel gebruik maken van reinigingsrecht. Daarnaast kent het geen prikkel om restafval te voorkomen en meer grondstoffen te scheiden. In 2020 treffen we voorbereidingen voor het aanpassen van het reinigingsrecht.

Resultaat:
2021: Uitvoeringsbesluiten zijn aangepast waardoor er minder afval op straat ligt.
2023: De reinigingsrechttarieven zijn kostendekkend en de grondslag herzien op basis van de bovenstaande uitgangspunten. Hierdoor wordt er minder misbruik gemaakt van openbare voorzieningen en meer afval gescheiden door de ondernemers.

13. Voorlichtingspakket en -campagne voor ondernemers

Regels dienen handhaafbaar te zijn en handhaving effectief. Onderzocht wordt daarom of naast boetes er bij herhaling ook verdergaande sancties kunnen worden opgelegd, zoals bijvoorbeeld consequenties voor een vergunning en/ of de exploitatie van de onderneming. En er komt een voorlichtingspakket en –campagne voor ondernemers om hen te informeren over mogelijkheden om de inzameling van afval te verbeteren en de gemeentelijke regels en sancties bij niet naleven.

Resultaat:
2021: Ondernemers weten beter hoe zij hun afval moeten aanbieden. Hierdoor ligt er minder afval op straat en wordt er minder misbruik gemaakt van de openbare voorzieningen. In 2021 wordt hiervoor een ‘nulmeting’ gehouden; in 2022 worden doelstellingen voor deze actie voorgelegd aan het gemeentebestuur.

Strategie 3: **Grondstoffen. De Amsterdamse afvalketen wordt circulair**

Buurt voor buurt organiseren van een inzameling voor GFT-afval

Amsterdam gaat groente- fruit- etensresten en tuinafval, oftewel GFT-afval, apart inzamelen. GFT-afval is een waardevolle grondstof en maakt ruim een derde van het restafval uit. Aparte inzameling levert dus direct een belangrijke bijdrage aan de verduurzaming van de afvalketen. Het materiaal dat apart ingezameld wordt kan gebruikt worden om compost te maken en is ook inzetbaar voor nieuwe hoogwaardige toepassingen in de markt (denk aan het terugwinnen van vetzuren) die zich snel ontwikkelen. Maar er is ook een indirecte bijdrage: het verminderen van het GFT-afval in het restafval maakt het ook makkelijker om (machinaal) andere grondstoffen makkelijker na te scheiden, zoals plastic.

Er is geen toverformule voor effectieve inzameling van GFT-afval beschikbaar, noch voor de hoogbouw, noch voor de laagbouw. Zonder draagvlak bij bewoners en oog voor de kosten heeft het geen zin om eraan te beginnen. We moeten ons ook beseffen dat niet heel Amsterdam geschikt zal zijn voor een 'conventionele' inzameling van GFT-afval; voor sommige hoogbouwgebieden dienen de juiste inzamelvoorzieningen nog verder ontwikkeld te worden. Maar door buurt voor buurt, samen met bewoners en ondernemers aan inzameling te werken, kan op termijn een groot deel van de stad voorzien zijn. De sleutel ligt bij het aansluiten bij bewoners, initiatiefnemers en lokale ambassadeurs. Deze aanpak valt uiteen in drie maatregelen: 'impact maken', 'zorgen voor zichtbaarheid' en 'impact voorbereiden via innovatie'.

14. GFT-afval inzamelen, buurt voor buurt invoeren (2020 - 2025 doorlopend):

Het invoeren gebeurt buurt voor buurt, op basis van de volgende uitgangspunten:

- minicontainers voor GFT-afval waar woningen daarvoor geschikte particuliere buitenruimte hebben;
- buurtgewijs uitproberen of verzamelcontainers tot voldoende resultaat leidt;
- tuinafval apart via tuinkorven waar nodig;
- aandacht voor de keuken: wat hebben bewoners nodig om GFT-afval apart te houden;
- aandacht voor businesscase, kwaliteit ingezamelde materiaal en hoeveelheid deelnemers;
- jaarlijkse herijken strategie, om continu te blijven leren en te kunnen bijsturen.

Op die manier kan Amsterdam de komende jaren voor een flink deel aangesloten worden op een gescheiden inzameling.

Resultaat:

2021: Inzamelen van GFT-afval van 10.000 inwoners dat verwerkt wordt tot onder andere compost. IJburg is geheel aangesloten op de inzameling, in Nieuw West en Zuidoost is de inzameling met minicontainers uitgebreid of verbeterd.
2025: Driekwart van de Amsterdamse huishoudens heeft toegang tot een GFT-afvalinzamelvoorziening. Met deze uitrol streven we ernaar 10 kg GFT-afval per inwoner per jaar inzamelen.
Circulaire verwerkingstrede: recyclen

15. Faciliteren van bewonersinitiatieven op GFT-afval

De afgelopen periode heeft de stad geïnvesteerd in het faciliteren van bewonersinitiatieven en andere initiatiefnemers om, zoals bij de wormenhotels, circulair concreet, zichtbaar en tastbaar te maken. Wormenhotels en broodbakken zijn een tijdelijke voorziening, ze fungeren als opmaat naar de reguliere inzamelvoorzieningen voor het scheiden van GFT-afval. De hotels in de stad leverden een verwaarloosbare bijdrage aan de hoeveelheid ingezameld materiaal én niet alles kan erin (de wormen eten niet alles). Toch heeft het initiatief in korte tijd veel mensen gemobiliseerd en bij hen bewustwording gestimuleerd over de

waarde van deze afvalstroom.
Er is veel (media) aandacht gegenereerd. 11% van de Amsterdammers is bekend met de wormenhotels. De Amsterdamse aanpak is in diverse steden in Nederland overgenomen en was in 2019 zelfs derde in de Duurzame top 100 van Trouw.

In de stad nemen bewoners en maatschappelijke organisaties het initiatief om een wormenhotel, een bladkorf of broodbak aan te vragen voor GFT-afval. Zij nemen deze afvalvoorziening in beheer. De beheerder kan een buurtbewoner zijn (of meerdere buurtbewoners), een woningbouwcorporatie, een Huis van de Wijk, een school, een religieuze instelling et cetera. De gemeente faciliteert dit buurtinitiatief door het plaatsen van een tijdelijke afvalvoorziening en eventueel ook het organiseren van de inzameling en verwerking naar nieuwe grondstoffen waaronder compost.

De Amsterdamse strategie is om vanuit het enthousiasme van deze initiatieven op te schalen naar de reguliere inzameling van GFT-afval. Dat is al in een paar buurten in de stad gebeurd.

Resultaat:
2020: In samenwerking met stadsdeel West faciliteren wij de kleinschalige inzameling en compostering van GFT-afval afkomstig van 150 huishoudens. De compost wordt toegepast in de moestuin/ stadslandbouwproject midden in de wijk.
2021 en verder: Op verzoek van bewoners kunnen er per jaar circa 25 nieuwe wormenhotels geplaatst worden. De hoteliers dragen zorg voor de wormen, stimuleren de deelnemende buurtbewoners om mee te doen, en organiseren het tweejaarlijkse oogstfeest.
2021: Het bewonersinitiatief GroenGas Quickfit in Gaasperdam faciliteren wij door inzamelvoorzieningen te leveren dat GFT-afval via een vergistingsproces omzet naar biogas.
Circulaire verwerkingstrede: herbestemming

16. GFT-afval inzamelen in de hoogbouw: de voedselrestenvermaler

Er is nog geen winnend inzamelsysteem voor GFT-afval in de hoogbouw met een apart eigen opvang (dus niet op het riool). Het systeem met de voedselrestenvermaler in de keuken, gecombineerd met een eigen, aparte opvang en hoogwaardige verwerking, lijkt veelbelovend. Het wordt in het buitenland al toegepast in hoogbouw en is voor bewoners gemakkelijk in gebruik. In de periode 2020- 2025 wil de stad de verkenning (afgerond in 2019) naar het inzetten van de voedselrestenvermaler met aparte opvang in de hoogbouw (nieuwbouw en bestaande bouw), omzetten naar resultaat. Daarvoor wordt samengewerkt met kennisinstellingen, bedrijven en ontwikkelaars. In 2020 resulteert dat in een testopstelling van het systeem, in samenwerking met het AMS Institute. Tegelijk zal met ontwikkelaars gekeken worden hoe toepassing bij nieuwbouw te realiseren is.

Resultaat:
2022: de eerste voedselrestenvermalers in de Buiksloterham worden gerealiseerd.
2023: ongeveer 350 huishoudens worden aangesloten op een voedselrestenvermaler. Het verwachte aantal huishoudens dat gebruik zal maken van de voedsel-restenvermaler wordt geschat op 90%.
Circulaire verwerkingstrede: heroverwegen

Spullen en kleding: naar een regionaal ecosysteem voor hergebruik, reparatie en ontwerp
We gooien veel waardevolle spullen weg, terwijl veel spullen via een kringloopwinkel een tweede leven kunnen krijgen, of na een kleine reparatie of herontwerp vaak nog prima mee kunnen. Op het moment dat Amsterdammers toch van hun spullen af willen, zijn er de gemeentelijke recyclepunten. De gemeente streeft ernaar bij te dragen aan een regionaal systeem van hergebruik, reparatie, makers en ontwerpers, gericht op de circulaire economie. Hiervoor richten we ons op twee stromen: textiel en grof huishoudelijk afval waaronder meubels en matrassen.

17. Amsterdam wordt een circular textile hub

De regio Amsterdam is landelijk gepositioneerd als duurzame textielhub. In samenwerking met de branche, kennisinstellingen, ondernemers werkt de regio vanuit deze hub, en, mede ondersteund door de Europese Commissie via het project REFLOW, aan projecten om textielketens duurzamer te krijgen. De regio Amsterdam zet in op:

- een zichtbaar en verbonden netwerk met goede dienstverlening voor het repareren, herstellen of opknappen van kleding en ander huishoudtextiel, zodat men hier gemakkelijk gebruik van kan maken;
- een ecosysteem van bedrijven rond textielrecycling, zoals de sortering, bewerking en recycling, zoals die is gestart in Zaanstad;
- samenwerking met opleidingen, kennisinstellingen en ontwerpers op curricula voor circulair textiel;
- samenwerking op circulair inkopen van textiel en het ondersteunen van start- en scale ups;
- een meerjarige campagne met bewoners, ontwerpers en ondernemers op circulair textiel.

Een goed werkende textielinzameling is essentieel om dit project te laten slagen. Daarom gaat Amsterdam zich inspannen om méér herdraagbaar en niet herdraagbaar textiel met zo min mogelijk vervuiling in te kunnen zamelen.[5] In de stad verdwijnen de huidige ondergrondse textielcontainers met de kleine klepopening. Ze worden vervangen in overleg met de inzamelaar voor de juiste modellen, gelet op gebruiksgemak, uitstraling en resultaat. De textielcontainers zullen niet lijken op de afvalcontainers en ook niet naast of bij containers voor restafval geplaatst worden. Daarnaast zoeken we naar manieren om inpandig, in samenwerking met diverse partijen, het textiel in te zamelen. Verder worden de manier van inzamelen en sorteren bepaald op basis van wat het meest kansen biedt voor een duurzame verwerking. Daarbij is het recyclen van niet herdraagbaar textiel, waarbij oud consumenten textiel daadwerkelijk terugkeert als nieuw consumententextiel, de opgave. Daarbij staat voorop dat kansen benut moeten worden om regionaal, landelijk en in Europa de maakindustrie op textiel weer terugkeert.

5 De uitwerking van deze maatregel is gebaseerd op het door het stadsbestuur in 2019 vastgestelde beleid Circulair Textiel en het initiatiefvoorstel Amsterdam Koploper duurzaam Textiel (Timman, 25 januari 2019) waarbij het verbeteren van de inzameling, sortering en verwerking van het huishoudelijk textiel, het positioneren van de regio als circulaire textielregio en de koppeling met het landelijke en Europese textielbeleid centraal stonden.

Resultaat:
2021: Eind 2019 werd 3,6 kg textiel per inwoner ingezameld per jaar. Circa 10 kg zat nog in het restafval. Over de periode 2020- 2025 dient die hoeveelheid te groeien naar ten minste 5 kg ingezameld textiel per inwoner per jaar. Ook wil de gemeente bevorderen dat textiel vaker grondstof wordt, voor bijvoorbeeld nieuw textiel. In de aanbesteding die in 2020 zal worden voorbereid zal hier een doelstelling aan gehangen worden, in overleg met de recyclers. De financiële gevolgen van de aanbesteding zullen landen in de afvalstoffenheffing; hierover zal via de reguliere planning- en controlcyclus aan het gemeentebestuur worden gerapporteerd.
2020 - 2021: Amsterdam wordt gepositioneerd als circular textile hub en daaraan is een tweejarige campagne verbonden. Die campagne draagt bij aan het vergroten van het bewustzijn onder bewoners, ontwerpers en ondernemers op circulair textiel.
Circulaire verwerkingstrede: hergebruiken, repareren, renoveren, herbestemmen, recyclen

18. Recyclepunten met goede dienstverlening, opening van een circulair ambachtscentrum

De gemeente Amsterdam heeft zes recyclepunten in gebruik, waar bewoners en ondernemers spullen, materialen en afvalstromen kunnen brengen. Van daaruit worden spullen naar verdere verwerking gebracht, of via de kringloopcontainer opgehaald door de kringloopwinkels. De gemeente wil gebruik van de recyclepunten stimuleren door bereikbaarheid te verbeteren en de juiste openingstijden aan te bieden en er daarnaast voor te zorgen dat goederen voor de kringloop nog beter apart gehouden kunnen worden.

Door woningbouwontwikkelingen dienen een aantal recyclecentra te verhuizen naar andere locaties. Deze verhuizing wordt aangegrepen om te investeren in aanvullende functies en de recyclepunten om te vormen tot ambachtscentra. Het kan gaan om:

- ruimte voor intake zodat bezoekers waardevolle spullen en materialen aan (sociale) ondernemers kunnen afstaan;
- kringloopwinkel;
- repair café;
- ruimte voor functies als tweedehands bouwmarkt;
- sortering en opslag van ingeleverde materialen;
- ruimte voor educatie (ontvangst- en college);

- ruimte voor technische educatie, maakruimtes (labplek, experimenteer plek);
- eventueel ateliers / werkplekken voor productinnovatie en ambacht.

Ten slotte zal de gemeente in 2021 inzetten op betere bereikbaarheid van de recyclepunten, ook voor mensen zonder eigen vervoer.

Resultaat:
2021: Het eerste circulaire ambachtscentrum aan de Toetsenbordweg wordt gerealiseerd. Het circulair ambachtscentrum zal bijdragen aan de hoogwaardige verwerking van producten, verlenging van de productlevensduur en het bewustzijn bij bezoekers.
Circulaire verwerkingstrede: hergebruiken, repareren, renoveren, herbestemmen

19. Prijsvraag voor het winnende idee

De gemeente zal in 2021 ondernemers, producenten, retailers, bewoners en onderwijsinstellingen uitdagen om gezamenlijk een structurele circulaire maatregel uit te denken en vervolgens in te voeren. Op basis van wat er aan fracties in het restafval zit, zal de gemeente input geven waar de meeste 'winst' te behalen valt. De uitgangspunten bij deze maatregelen zijn op de eerste plaats het voorkomen van grondstofverbruik en op de tweede plaats het sluiten van grondstof kringlopen. Zo is in 2017- 2019 op initiatief van Partij van de Dieren de JA/JA-sticker in Amsterdam ingevoerd. Door deze maatregel kwam er circa 3.700 ton minder reclamefolders in het restafval terecht ten opzichte van 2016.

Resultaat:
2021 en 2023: concrete maatregel, co-creatie met de stad, die leidt tot minder (rest)afval.
Circulaire verwerkingstrede: afwijzen en verminderen

20. Samenwerking met kringloopbedrijven

Kringloopbedrijven hebben een positieve en actieve rol in de afvalketen. Ze voorzien in betaalbare producten voor Amsterdammers, leveren waardevolle (sociale) werkplekken op en geven (gebruikte) spullen een tweede leven. In 2020 krijgen kringloopwinkels De Lokatie en Rataplan een vergoeding voor hun inzet op producthergebruik. In 2021 bepaalt de gemeente of en hoe de gemeente kringloopactiviteiten structureel financieel zal blijven ondersteunen en stimuleren, en hoe de selectie/ aanbesteding van deze taken zal plaatsvinden.

Resultaat:
2021: Verlengen van levensduur van producten, vergroten van bewustzijn van de (rest)waarde van spullen en meer Amsterdammers enthousiast maken over het gebruik van tweedehands spullen.
Circulaire verwerkingstrede: hergebruiken

21. Experimenteren met het apart inzamelen van nieuwe stromen

We gaan experimenteren met het voorkomen en apart inzamelen van potentieel interessante stromen die nu nog in het restafval belanden. Bijvoorbeeld matrassen en luiers.

Matrassen
In Amsterdam liggen per jaar naar schatting 100.000 matrassen op straat. Vanwege het belang voor de terugwinning van grondstoffen en het tegengaan van vervuiling van de openbare ruimte en de overige grof afvalstromen stuurt de gemeente Amsterdam op het ontwikkelen van gescheiden inzameling van matrassen. Er wordt onderzocht of er met behulp van objectdetectie een afzonderlijke inzamelronde kan worden gerealiseerd voor matrassen. Ook starten gesprekken met matrassenleveranciers over een gezamenlijke aanpak van dit probleem en de kansen bij samenwerking in deze keten.

Luiers

In het huishoudelijk restafval zit jaarlijks zo'n 200 duizend ton luiers en incontinentiemateriaal, ongeveer vijf procent van het huishoudelijk restafval. Nog eens vijf procent komt als bedrijfsafval vrij bij ziekenhuizen en zorgcentra. In Nederland komt vanaf 2021 waarschijnlijk aanvullende verwerkingscapaciteit voor luiers beschikbaar. Luiermateriaal bevat diverse waardevolle secundaire grondstoffen, die weer toegepast kunnen worden in nieuwe producten, en op termijn ook in nieuwe luiers. In 2020 zal de gemeente, samen met partners uit de Metropoolregio, een marktconsultatie uitvoeren op de verwerkingscapaciteit van luiers en een aanbesteding voorbereiden of samenwerking met partijen aangaan om de verwerking en daarmee de inzameling van luiermateriaal mogelijk te maken. De gemeente zal samen met andere partners, zoals kinderdagverblijven en zorginstellingen tot de daarbij behorende juiste en efficiënte inzameling komen.

Naast het maken van impact is zichtbaarheid en 'direct doen' ook van belang. Voor 2020 ondersteunt de gemeente een regionaal project waarbij Amsterdamse gezinnen in Amsterdam overstappen van wegwerpluiers naar wasbare luiers. Dit project is een initiatief van de Metropoolregio Amsterdam en Milieu Centraal.

Resultaat:

2021: businesscase en aanbesteding/ oplossing voor de inzameling en verwerking van het luiermateriaal.

2025: Minder matrassen op straat door snelle aparte inzameling. Aparte luierinzameling leidt in 2025 tot een potentie van 1,7 kg per inwoner minder restafval.

Circulaire verwerkingstrede: afwijzen, verminderen en recyclen

3. Hoe gaan we dat bereiken

3.1 Gebiedsgericht werken

We maken onderscheid tussen de bestaande stad, waar per gebied of cluster gebiedsuitwerkingen zullen worden opgesteld, en 'nieuwbouwgebieden', waar grootschalige woningbouw plaatsvindt, meestal in transformatiegebieden waar nu nog geen huishoudelijke afvalinzameling plaatsvindt.

3.1.1 Gebiedsuitwerkingen 'bestaande stad'

De opgaven die in hoofdstuk één worden beschreven zullen moeten 'landen' in de verschillende gebieden in de stad. Ze zullen niet allemaal tegelijk kunnen worden uitgevoerd en de verschillende gebieden vragen ook om verschillende aanpakken. Zo zal in gebieden waar de benodigde (ondergrondse) afvalinzamelvoorzieningen nog niet volledig geplaatst zijn (dit duurt tot 2024), dit van invloed zijn op de manier waarop kan worden gehandhaafd. Hier zullen bij de invoering van grof afval op afspraak niet parallel pilots op het gebied van inzameling worden gestart.

De stadsdelen zullen in samenwerking met Afval & Grondstoffen uiterlijk begin 2021 een fasering/ programmering vaststellen, zodat duidelijk is welke interventie in de afvalketen wanneer en waar plaats zal vinden. Het gaat daarbij met name om:

- invoering GFT-afval-inzameling vanaf 2021 (na realisatie IJburg en genoemde buurten in het uitvoeringsplan);
- uitfaseren van gescheiden inzameling van plastic en drankenkartons;
- grof afval op afspraak;
- aanpak bijplaatsingen;
- ondersteuning buurtinitiatieven;
- en diverse pilots.

Prioriteren

Na vaststelling van het uitvoeringsprogramma afval en grondstoffen zullen Stad en Stadsdelen gezamenlijk bepalen welke gebieden prioriteit krijgen. Daarbij spelen zowel (gebiedsspecifieke) opgaven, beheer openbare ruimte en kansen voor verduurzaming een rol. Dit zal worden uitgewerkt in gebiedsuitwerkingen.

Onderdelen van gebiedsuitwerkingen zijn:

- een analyse van de huidige situatie op het gebied van afvalinzameling, reiniging en handhaving ten opzichte van de gemeentelijke doelstellingen;
- analyse van de dienstverlening aan bewoners en ondernemers op basis van onder meer de beschikbare inzamelvoorzieningen;
- aanpak voor samenwerking met bewoners en ondernemers, aangevuld met eventueel woningcorporaties, bezoekers en andere betrokken partijen, rondom preventie, inzameling en schone straat;
- financiële kaders;
- het pakket aan maatregelen dat wordt toegepast en op welke manier;
- afspraken over de dienstverlening.

De gebiedsuitwerkingen, waar nodig aangevuld met benodigde uitvoerings- en plaatsingsbesluiten, worden door het dagelijks bestuur van de stadsdelen vastgesteld.

Kaders voor nieuwbouw

Voor een aantal nieuwbouw- en transformatiegebieden geldt dat die in zodanige dichtheden en bereikbaarheidsprofielen worden ontworpen dat de ondergrondse container geen reële oplossing is binnen de kaders van de Visie Openbare Ruimte (8 juni 2017). Voor die gebieden (zie visualisatie in bijlage 3) zal bij het investeringsbesluit aan het gemeentebestuur een voorstel moeten komen of en hoe kan worden afgeweken van het standaard inzamelsysteem en hoe dat gefinancierd kan worden.

Plan centrumgebied

Gegeven de beperkte ruimte en monumentale status zullen in het centrumgebied nooit overal (ondergrondse) afvalcontainers kunnen staan. Er zal daarom maatwerk moeten worden geleverd. Daarom wordt in 2020 begonnen met een gebiedsuitwerking waarin samen met bewoners en bedrijven heel precies moet worden bekeken welke oplossingen voor welk (deel)gebied mogelijk zijn. De opgave is om te zorgen dat het afval zo kort mogelijk op straat staat, herleidbaar is naar degene die het heeft aangeboden en dat de regels duidelijk zijn voor iedereen en dat die regels ook worden gehandhaafd.

Vanwege de slechte staat van de kades en bruggen en dijken, zullen bovendien de komende jaren maatregelen genomen worden die de toegankelijkheid van het centrumgebied beperken. Een sterke beperking van de aslast is op korte termijn gewenst. Oudere kades, bruggen en dijken zijn gebaat bij (veel) kleinere voertuigen dan de standaard inzamelvoertuigen van 25 ton. De gebiedsuitwerking voor het centrumgebied kan de volgende elementen bevatten:

- herleidbaarheid gescheiden afvalstromen door inzetten gekleurde zakken (in ieder geval voor bedrijfsafval)
- introduceren staffel naar bedrijfssoort en omvang voor bedrijfsafval zodat verkeerd aanbieden door bedrijven niet meer (financieel) loont
- beperkte aanbiedtijden zodat afval zo kort mogelijk op straat staat
- verkenning naar mogelijkheden om gescheiden afval vaker aan te kunnen bieden, zoals bijvoorbeeld inpandige, mobiele plekken of plekken op het water
- verkenning van mogelijke inzet van overslaglocaties en vervoersbewegingen als er sprake is van fijnmazige inzameling, met een verkenning van de mogelijkheden van vervoer over water

3.2 Medebeheerders en ambassadeurs op straat

Naast het aanbieden van de juiste dienstverlening qua afvalinzameling en de (EU en Rijks)-inzet op producentenverantwoordelijkheid, informeert de gemeente bewoners en bedrijven over de afvalregels, gewenst gedrag in de openbare ruimte én betrekt de gemeente hen bij activiteiten en projecten, of sluit aan daar waar mensen lokaal goede initiatieven ontwikkelen. De gemeente zelf geeft daarbij ook het goede voorbeeld. Onze chauffeurs, beladers en medewerkers van het meldpunt, zijn het visitekaartje van de stad op straat.
Het inzetten op gedragsverandering en (burger)participatie en aansluiten bij de energie in de stad heeft als doel dat de gemeenschap actief bijdraagt aan (1) het verbeteren van een schone leefomgeving en (2) het verminderen van de hoeveelheid afval (preventie en afvalscheiden). De onderstaande maatregelen gaan we de komende vijf jaar voortzetten en aanbieden:

Adopteren van ondergrondse afvalcontainers

Vanuit de gedachte 'een schone afvallocatie, blijft langer schoon' houden bewoners de omgeving van ondergrondse afvalcontainers bij hen in de straat schoon. Het kleine afval gooit hij/zij in de afvalcontainer. Het groter bijgeplaatst afval, geeft de bewoner 's ochtends door aan de gemeente. De gemeente zorgt ervoor dat het afval dan diezelfde dag wordt ingezameld. De adoptant ontvangt van de gemeente een pakket met materialen om het schoonmaken makkelijk te maken, een telefoonnummer en toegang tot de chatgroep om meldingen snel door te kunnen geven. Ieder kwartaal verschijnt een nieuwsbrief met informatie over de voortgang van de aanpak. De adoptant ontvangt een uitnodiging voor het jaarlijkse uitje en voor trainingen over o.a. gedragsbeïnvloeding.

Op dit moment hebben wij in Amsterdam ca. 2.000 adoptanten. In onze aanpak werken wij doorlopend eraan om onder andere dit netwerk te versterken, kwalitatief te verbeteren en duurzaam uit te breiden.

Samenwerken met scholen

De gemeente biedt een les- en trainingsprogramma aan voor het primair onderwijs op het gebied van afval en grondstoffen en een schone straat. Het pakket is divers en is modulair opgebouwd en richt zich op het vergroten van kennis en vooral op het aanleren van het juiste afvalgedrag. Lespakketten zijn gratis te downloaden door de docent. Activiteiten in de omgeving van de school zoals een bezoek aan het afvalpunt of 'de vuilnisman voor de klas' zijn aanvullend te bestellen. Projectleiders ondersteunen docenten in het samenstellen van een passend pakket, en het eventueel inkopen van een passend lespakket met trainingsactiviteiten gebaseerd op de mogelijkheden en kansen binnen de school en het gebied.
In het kader van verkeersveiligheid, verzorgen chauffeurs van de gemeente Amsterdam 'dode-hoeklessen' op scholen. De gemeente ontwikkelt ook een lespakket voor het voortgezet onderwijs. Het lespakket wordt in 2020 via de website van de gemeente Amsterdam downloadbaar. Onderdeel van de lessen is een gastles gegeven door een handhaver of veger van de gemeente Amsterdam.
Naast het aanbieden van lespakketten voor scholen, onderzoekt de gemeente in 2020 en 2021 de meerwaarde van intensievere ondersteuning van scholen voor het beter afvalscheiden op scholen en een actievere rol bij educatie van leerlingen.

Afvalpakket: afval voorkomen en afval scheiden makkelijk maken

We laten zien hoe je in kleine huizen, met een beperkt aantal vierkante meters en een kleine keuken, toch een circulair huishouden kan voeren. Een pakket met tips en trucs voor het slimmer inkopen, koken, bewaren en afvalscheiden, gaan we in samenwerking met maatschappelijke partners ontwikkelen. In het pakket zitten bijvoorbeeld maatbekers, afvalbakjes voor in de aanrechtkastje, zakjes om mee te nemen bij het inkopen doen, kooktips voor koken met restjes, checklijstje voor inkopen doen, een coach-app, et cetera. De gemeente sluit daarbij aan bij de verschillende soorten media om verschillende groepen Amsterdammers te kunnen bereiken. Ook voor ondernemers wordt een, op hen toegesneden, pakket samengesteld.

Waarderen van initiatief

Een grote groep Amsterdammers werkt nauw samen met de gemeente aan een schone straat en het behouden van waardevolle, herbruikbare grondstoffen:

- De wormenhoteliers en de bewonersgroepen eromheen;
- Adoptanten die verspreid over de stad de omgeving van ondergrondse afvalcontainers schoonhouden;
- Beheerders van afvalvoorzieningen die omwonende stimuleren hun afval gescheiden aan te bieden;
- Leerlingen en docenten die medeleerlingen stimuleren in het duurzaam denken en doen;
- Ondernemers die de samenwerking zoeken om de leefbaarheid in de buurt te vergroten;

...en nog vele anderen.

De gemeente ondersteunt deze initiatiefnemers en anderen met informatie en advies, materialen en inspirerende bijeenkomsten. Eenmaal per jaar organiseert de gemeente een vrijwilligersdag waarin ze haar waardering toont aan deze grote groep actieve Amsterdammers.
Belangrijk daarbij is nieuwe en juiste verhalen over grondstoffen en hergebruik te vertellen, op straat en in de buurt. Amsterdam wil dit op een begrijpelijke manier vertellen en laten zien, om afvalmythes te doorbreken. Lokale *infuencers*, zoals sleutelfiguren en ambassadeurs in de buurt, zetten wij in voor het bereiken van alle Amsterdammers.

3.3 Kaders voor de uitvoering

De gemandateerde bevoegdheden voor de uitvoering zijn overwegend belegd bij het dagelijks bestuur van de stadsdelen. In het uitvoeringsprogramma afval en grondstoffen legt de gemeenteraad de doelen en beoogde resultaten voor de afvalketen vast, maar ook de kaders die moeten zorgen voor eenduidige uitvoering. In deze paragraaf wordt eerst aangegeven hoe het formele kader er uit ziet. Daarna staat beschreven welke wijzigingen er nodig zijn in het formele kader om de doelstellingen uit het uitvoeringsprogramma afval en grondstoffen te kunnen halen.

De belangrijkste formele kaders waarin de taken en bevoegdheden staan rondom de inzameling en verwerking van afval en grondstoffen in Amsterdam zijn:

- De wet milieubeheer, waarin gemeenten worden belast met de zorg voor de afvalinzameling en -verwerking van het huishoudelijk afval;
- De Afvalstoffenverordening, waarin de hoofdlijnen staan van het gemeentelijke beleid;
- De 'Verordening afvalstoffenheffing en reinigingsrecht bedrijfsafval', waarin de tarieven voor afvalstoffenheffing vastliggen voor bewoners (voor bedrijven gaat het om het zogenaamde reinigingsrecht);
- 'Stedelijk kader aanwijzen inzamellocaties', waarin staat hoe de gemeente besluit tot het aanwijzen van locaties voor inzamelvoorzieningen, inclusief de mogelijkheden voor belanghebbenden (omwonenden) om in dat proces te participeren en invloed uit te oefenen;
- 'Verordening op het lokaal bestuur Amsterdam', waarin de bevoegdheidsverdeling tussen stad en stadsdelen met betrekking tot de afvalketen is vastgelegd.

Bovenstaande kaders worden door de stadsdelen vertaald in zogenaamde aanwijs - of plaatsingsbesluiten, waarin staat hoe voor een specifiek gebied de inzameling er precies uit gaat zien; het gaat dan om bijvoorbeeld het plaatsen van inzamelvoorzieningen.

Wijzigingen

De zeven stadsdelen hebben zeven verschillende lokale uitvoeringsbesluiten. Deze uitvoeringsbesluiten laten een diversiteit aan regels zien, voor zowel bewoners als ondernemers. Het is de opgave om te zorgen voor ruimte voor maatwerk in de verschillende gebieden, maar oog te houden voor de schaalvoordelen die een uniforme werkwijze met zich meebrengt. Ook is een laagdrempelige en heldere communicatie nodig om vergissingen te voorkomen door mensen die verhuizen en denken dat de regels wel overal hetzelfde zullen zijn.

Stad en stadsdelen zorgen uiterlijk in 2021 tot een aangepast en gestroomlijnd stelsel van stedelijke afvalstoffenverordening en lokale uitvoeringsbesluit(en) als uitwerking van het uitvoeringsprogramma Afval en Grondstoffen 2020-2025.

In de huidige afvalstoffenverordening is de fractie textiel niet apart benoemd. Hierdoor is het niet mogelijk om te handhaven op verkeerd aangeboden textiel. Gezien de grote impact op het milieu van de fractie textiel is het voorstel om textiel op te nemen in de lijst van grondstoffen die apart moet worden aangeboden.

In het 'stedelijk kader aanwijzen inzamellocaties' is vastgelegd dat bij iedere verandering in de inzamelvoorzieningen er actieve communicatie met de omgeving plaats moet vinden. In de praktijk leidt dat ertoe dat bewoners, naast het formele bezwaar en beroep dat zij kunnen aantekenen, actief betrokken worden bij het opstellen van het ontwerp en daarnaast ook zienswijzen kunnen indienen. Daar waar al ondergrondse containers staan, is het de vraag welk maatschappelijk belang gediend is om drie momenten te creëren waarin bewoners de mogelijkheid worden geboden invloed uit te oefenen bij het aanpassen van die bestaande containerlocatie, bijvoorbeeld bij het 'omkatten' van de 900 plasticcontainers naar andere fracties, zoals restafval en/ of GFT-afval. Uitgaande dat het stedelijk kader in alle gevallen actieve communicatie vereist (middels brieven) met bewoners, worden de volgende vereenvoudigingen voorgesteld:

- Inspraak en zienswijze procedure te volgen bij het aanwijzen van inzamellocaties voor afvalinzamelvoorzieningen, maar daarbij niet langer specifiek in te gaan op het soort container dat geplaatst wordt binnen het plaatsingsbesluit. Hiermee moet tussentijds 'wisselen' van containers eenvoudiger te realiseren zijn.
- In een gebied waar al ondergrondse containers staan, wordt pas gecommuniceerd over het plaatsen van nieuwe containers vanaf het moment van formele inspraak, dus nadat het bevoegd gezag het voorgenomen besluit tot plaatsing heeft genomen. Bewoners worden altijd per brief actief geïnformeerd als de inzamelvoorzieningen wijzigen, maar in het geval van het bijplaatsen van containers in een gebied waar die al staan dus niet meerdere keren.

Bovenstaande aanpassingen staan uitgebreider verwoord in bijlagen 2 en 4.

3.4 Digitale strategie inzetten

Er is veel informatie beschikbaar over onder meer het ontstaan van afval, het scheiden, recyclen en hergebruiken van grondstoffen, de logistiek en inzamelvoorzieningen. Door deze data in te zetten is de stad in staat om op transparante en duidelijke keuzes te maken. Data zijn zowel nodig voor het bepalen van de richting (de goede dingen doen) als voor het realiseren een excellente en efficiënte uitvoering (de dingen goed doen). We gaan dan

ook steeds meer datagestuurd werken. Tegelijkertijd is het delen van bruikbare informatie essentieel voor interactie met bewoners, ondernemers, wetenschappers en ambtenaren. Zij kunnen op hun beurt de data verrijken met eigen kennis.

Een stevig datafundament is nodig om bewoners en bedrijven te voorzien van kennis over alle facetten van de afvalketen. Hiermee moet het eenvoudiger worden verschillende doelgroepen op maat te bedienen, waardoor bewoners en bedrijven gemakkelijker duurzaam en schoon gedrag kunnen ontplooien.

Gebruikersinterfaces, zoals apps en de website van Amsterdam, gaan deze informatie zichtbaar maken voor de stad. Deze digitale services stellen bewoners en bedrijven in de gelegenheid toegang te krijgen tot verschillende facetten van de afvalketen en hierover te interacteren met ambtenaren en andere bewoners en bedrijven. Digitale services waar op ingezet gaan worden zijn:

- Verschillende services om bewoners (grof) afval te laten melden (t.b.v. ophalen en te informeren over wegbreng mogelijkheden);
- Feedbackservices waardoor bewoners en bedrijven eenvoudig feedback kunnen geven over het inzamelsysteem, zoals storingen, verstoppingen, graffiti of andere onregelmatigheden;
- Informatieportalen waarmee bewoners en bedrijven actuele informatie verkrijgen over de resultaten van inzameling en verwerking;
- Digitale toegangssystemen waardoor bewoners en bedrijven toegang krijgen tot containers voor luiers, textiel en GFT-afval om bijvoorbeeld vervuiling van deze stromen tegen te gaan;
- Loyaliteitsprogramma's waarbij bewoners, bedrijven of buurten door middel van duurzaam gedrag kunnen sparen voor bepaalde zaken.

Het bouwen van een datahuis en de ontwikkeling van digitale services die daar gebruik van maken kost tijd en vraagt een substantiële en collectieve inspanning. Er wordt ingezet om voldoende databronnen transparant, betrouwbaar, (her)bruikbaar en toegankelijk beschikbaar te stellen. Om de kansen van digitalisering voor alle Amsterdammers te benutten volgt de gemeente de prioriteiten, zoals vastgesteld in Agenda Digitale Stad.

Er wordt geëxperimenteerd met object-detectie van afval. Afbeeldingen gemaakt door de uitvoerende dienst van bijvoorbeeld vuilniszakken, stukken karton, matrassen, meubels en witgoed worden dan gecategoriseerd en beschikbaar gesteld voor het meldingsproces, opdat snel en effectief de vervolgprocedure kan worden gekozen. Inzet van het experiment is onderzoeken of de techniek ingezet kan worden voor het sneller in beeld brengen en afhandelen (en daarmee voorkomen) van overlast gevende situaties. In 2021 zal de gemeente een interface ontwikkelen voor bewoners, bedrijven en de uitvoering op het geheel van inzamelvoorzieningen, met in ieder geval de toepassingen: toegang, feedback, informatie, meldingen en loyaliteitsprogramma.

3.5 Lobby: stedelijk afval en producentenverantwoordelijkheid

Op een aantal gebieden die de afvalketen beïnvloeden heeft een gemeente geen mandaat en is zij afhankelijk van andere overheden voor het bereiken van haar ambities. Op nationaal en Europees niveau worden er belangrijke afspraken gemaakt die ons afvalbeleid beïnvloeden en maatregelen kunnen versnellen of afremmen. Daarom willen we lobbyen op de volgende onderwerpen:

3.5.1 Van huishoudelijk en bedrijfsafval naar stedelijk afval

Het wettelijke onderscheid tussen huishoudelijk en bedrijfsafval (dat vergelijkbaar is met huishoudelijk afval) is onlogisch en brengt het volgende met zich mee:

- Inefficiënte logistiek, vooral in drukke gemengde woon-/werkgebieden met als gevolg onnodige rijbewegingen;
- Belemmeringen voor gemeenten om bij maatschappelijke instellingen zoals scholen en sportverenigingen afvalscheiden te stimuleren.

Amsterdam heeft de ambitie om een efficiënte en duurzame inzameling van bedrijfsafval te realiseren. Een instrument wat binnen de huidige wet- en regelgeving ontbreekt, is het kunnen afdwingen van collectieve inzameling. Daar ziet Amsterdam graag verandering in. Instellen stedelijk afval kan een oplossing bieden.
Daarnaast is het beleidskader voor bedrijfsafval in het Landelijk Afvalbeheer Plan (LAP 3) te vrijblijvend door de volgende zinsnede: 'indien het gescheiden houden en gescheiden afgeven redelijkerwijs kan worden gevergd'. Dit betekent dat bedrijven en afvalinzamelaars momenteel nog niet verplicht zijn om te voldoen aan afvalscheidingsverplichtingen. Amsterdam ziet hier graag verandering in en wil het beleidskader in het LAP voor bedrijfsafval (stedelijk afval) aangescherpt zien zodat meer afval gescheiden wordt en grondstoffen hoogwaardig verwerkt kunnen worden.

3.5.2 Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor meer producten

Amsterdam zal, in samenwerking met gemeenten, NVRD, VNG, Eurocities, ACR+, Metropoolregio en andere stakeholders, het Rijksbeleid en EU beleid op producentenverantwoordelijkheid monitoren en waar nodig van input voorzien. Denk in 2020 en 2021 aan het beleid op circulair textiel en de invulling van de producentenverantwoordelijkheid op bijvoorbeeld matrassen, elektrische apparaten et cetera. Of aan de invoering van statiegeld op kleine plastic flesjes en blikjes. Doel is transparantie in de keten, een zo groot mogelijke inzet op recyclebare producten én daadwerkelijke

recycling, en levensduurverlenging en verantwoordelijkheid voor een efficiënte, kostendekkende inzameling. Hierin sluiten we aan bij de landelijke regelgeving met betrekking tot de zeer zorgwekkende stoffen (ZZS), waarbij afvalstoffen alleen nuttig worden toegepast als dat plaatsvindt op een manier die niet leidt tot risico's op onaanvaardbare blootstelling van mens en milieu aan de ZZS.[6]

3.6 Organisatieontwikkeling en regierol gemeente

3.6.1 reorganisatie, van stadsdelen naar één cluster Stadsbeheer en één directie Afval en Grondstoffen

Om de ambities van een afvalvrije, schone stad waar te maken is het essentieel om krachten te bundelen binnen de gemeentelijke organisatie. Daarom zijn de afgelopen jaren alle gemeentelijke taken in de afvalketen bijeengebracht in één organisatie met één aansturing, één administratie en één informatievoorziening. Hierdoor is betere regie mogelijk, is er meer focus op gebieden waar dat het hardst nodig is en kan capaciteit flexibel worden ingezet. Ook maakt deze reorganisatie het eenvoudiger om kennis te delen, samen te werken en medewerkers meer kansen te bieden.
Deze kansen zijn:

- De basis op orde te brengen (veilige, duurzame en efficiënte uitvoeringsorganisatie);
- Het belang van veilig werken te borgen;
- Het inrichten van nieuwe werkprocessen om de stad schoner en duurzamer te maken (bijvoorbeeld de transitie van gebiedsgerichte naar fractiegestuurde afvalinzameling);
- Verbeteren van het informatiegestuurd werken met de juiste kwaliteit van mensen en middelen op de juiste plaatsen en tijdstippen. Zo kan de inzet van het cluster dus veel beter het ritme van de stad volgen;
- In te zetten op het continu verbeteren van de ketensamenwerking (binnen het cluster, binnen de gemeente, maar ook extern met partijen als de politie en particulieren);
- Het integreren van administraties, opbouwen van informatiegestuurd werken, samenwerken binnen teams (van gebiedsgericht naar fractiegestuurd);
- Ontwikkeling van de kennis en kunde om grondstoffen circulair aan te besteden. Daarbij hoort ook het opzetten van gedegen contractbeheer en management, met kennis van de sector. Dit staat ook in verband met de integratie van gemeentelijke taken die overkomen vanuit AEB Amsterdam. Hierbij wordt gezocht naar de samenwerking met andere gemeenten, de metropoolregio Amsterdam, andere publieke regelingen en samenwerkingsverbanden.

3.6.2 regierol inzamelen bedrijfsafval

De gemeente zet erop in om een regierol bij het inzamelen van bedrijfsafval te verkrijgen. We hervormen onze eigen rol bij het inzamelen van bedrijfsafval met het oog op een efficiënte en duurzame inzameling van bedrijfsafval. Door reinigingsrecht te herzien en de activiteiten van de afdeling commerciële contracten te heroverwegen. We zetten in op een regierol voor de gemeente, omdat het bereiken van resultaten op basis van vrijwilligheid veel tijd kost en kwetsbaar is. De complexiteit is bijzonder groot onder andere door de grote hoeveelheid spelers met verschillende belangen. Een regierol voor de gemeente maakt het mogelijk om collectiviteit af te dwingen en eisen te stellen aan de verwerking.

Door het uitvoeren van de maatregelen op het gebied van bedrijfsafval die zijn genoemd in het uitvoeringsprogramma afval en grondstoffen, leert de gemeente wat een regierol voor de gemeente in kan houden, wat dat betekent voor de organisatie en of de doelen, zoals hierboven genoemd, gerealiseerd worden. Dit maakt mede inzichtelijk wat de impact is van de betekenis van 'stedelijk afval'.

In de pilot de 9 straatjes experimenteert de gemeente met de regierol voor de gemeente bij het inzamelen van bedrijfsafval. De gemeente wil op die manier, in vijf jaar tijd, de volgende doelen bereiken:

- In 5 jaar tijd scheidingspercentage van 12% naar 75%
- Hoeveelheid restafval vermindert van 5.403 ton naar 1.535 ton per jaar
- Geen zware vuilniswagens in dit gebied (nu gem. 9,1 per dag)
- Verbetering van de luchtkwaliteit
- Geen afval op straat
- Kwaliteit van de grondstoffen neemt toe
- Betere samenwerking in de keten

6 Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Landelijk afvalbeheerplan 2017-2029: B14 Zeer zorgwekkende stoffen

4. Overzicht maatregelen, fasering en monitor

Overzicht maatregelen en resultaten

	Nu - t/m 2021	Straks - t/m 2025	Later - vanaf 2025
1. Voorzieningen	Aanpak verkeerd aangeboden afval in hele stad 'uitgerold'	Verbeteren kartoninzameling en pilot retourlogistiek groot karton	Nieuwe retourlogistiek groot karton
	Routeoptimalisatie leidt tot minder rijbewegingen	Uitbouwen mogelijkheden transport over water	Volledig uitstootvrij wagenpark
	Pilot White Label gezamenlijke logistiek bedrijfsafval	Standaardiseren gezamenlijke logistiek bedrijfsafval	Één logistiek voor inzameling huishoudelijk en bedrijfsafval
2. Gedrag	Grof afval zelf wegbrengen of op afspraak	Pilot makkelijker bijzonder afval brengen	Mensen kunnen overal in de buurt bijzonder afval makkelijk kwijt
	Communicatie ondergrondse inzamelvoorzieningen	Nieuwe aanbesteding nascheiding van plastic	
3. Grondstoffen	GFT voorzieningen in laagbouw en waar draagvlak is	Pilot nieuwe GFT technieken voor hoogbouw	GFT in hele stad uitrollen
	Pilot met voorkomen van restafvalfracties en aparte inzameling	Experimenteren met aparte inzameling van matrassen	Aparte inzameling van matrassen en luiers
	Realisatie eerste circulaire ambachtscentrum	Aanbesteding verwerking van alle grondstoffen 'circulair'	Amsterdam is een circular textile hub

De verschillende projecttypen Impact Zichtbaarheid Innovatie

5. Investeringen en dekkingsbronnen

Dekking	2020	2021	2022	2023
9.2 Afvalstoffenheffing (duurzaamheidsdeel en containeradoptie)	€ 3.720.000	€ 3.720.000	€ 3.720.000	€ 3.720.000
9.2 Masterplan Handhaving en Reiniging	€ 1.746.000	€ 1.746.000	€ 1.746.000	€ 1.746.000
9.2 Coalitieakkoord CE middelen, deel Afval en Grondstoffen	€ 1.100.000	€ 2.400.000	€ 3.146.000	€ 3.046.000
totaal	**€ 6.566.000**	**€ 7.866.000**	**€ 8.612.000**	**€ 8.512.000**

Bovenstaande bedragen volgen uit de volgende structurele middelen:

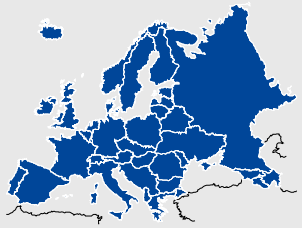
- Verordening Afvalstoffenheffing 2020 (nov 2019): € 3.420.000 voor verduurzaming;
- Aanvalsplan Schoon (juni 2017): € 300.000 voor containeradoptie;
- Masterplan Handhaving en Reiniging (jan 2020): € 1.746.000 voor aanpak bijplaatsingen;
- Coalitieakkoord 'Een nieuwe lente en een nieuw geluid (mei 2018): structurele middelen voor de circulaire economie, oplopend tot € 6.000.000 in 2023, waarvan ongeveer 60% is belegd bij de afvalketen.

Kosten	2020	2021	2022	2023
Strategie 1: voorzieningen	€ 2.626.000	€ 3.307.000	€ 3.551.000	€ 2.966.000
Strategie 2: gedrag	€ 2.212.500	€ 3.018.000	€ 3.499.000	€ 3.495.500
Strategie 3: grondstoffen	€ 1.727.500	€ 1.541.000	€ 1.562.000	€ 2.050.500
totaal	**€ 6.566.000**	**€ 7.866.000**	**€ 8.612.000**	**€ 8.512.000**

6. Bijlagen

Bijlage 1. Overzicht Europese, landelijke en gemeentelijke beleidsdoelen

EU-strategie voor kunststoffen in een circulaire economie

Verbod op single-use plastics

- Uitbreiding producenten-verantwoordelijkheid

Uitvoering actieplan circulaire economie

- Verplichte inzameling organisch afval
- Aanpak van voedselverspilling
- Minimum vereisten aan producentenverantwoordelijkheid

Rijksbreed programma circulaire economie

- Grondstoffen in bestaande ketens worden hoogwaardig benut
- Uitbreiding van producentenverant-woordelijkheid
- Huishoudelijk afval
  - 2020: max. 100 kg per persoon per jaar
  - 2025: max. 30 kg per persoon per jaar

VANG Buitenshuis

- In 2021 halvering van het restafval uit de kantoor-, winkel- en dienstensector (KWD-sector)

Plastic Pact

- In 2025 minimaal 70% van alle plastic verpakkingen hoogwaardig recyclen
- In 2025 zijn plastic verpakkingen 100% recyclebaar

LAP3

- Stimuleren van afvalpreventie
- Verhogen van het aandeel afvalscheiding van huishoudelijk afval naar minimaal 75% in 2020

Coalitieakkoord "Een nieuwe lente een nieuw geluid"

- Beter handhaving, extra reiniging en betere dienstverlening
- Afvalketen wordt een grondstoffenfabriek
- Zuiverder gescheiden afvalinzameling
- Gerichte aanpak voor bedrijfsafval
- Stimuleren van afvalscheiden op scholen

Visie openbare ruimte

- Ontwikkeling van alternatieve inzamelvoorzieningen- of methoden

Masterplan handhaving en reiniging

- Alle mensen weten hoe zij de afvalinza-melingvoorzieningen moeten gebruiken.
- Adequate afhandeling van meldingen rondom verkeerd aangeboden afval

Strategie circulaire economie

- Bevorderen van afvalpreventie en bewustzijn van consumenten
- Gescheiden inzameling ter bevordering van de hoogwaardige verwerking van organisch afval en consumptiegoederen
- Circulair aanbesteden van de verwerking van grondstoffen

Actieplan Luchtkwaliteit

- Eigen wagenpark emissievrij door overstap op emissie-loze brandstoffen
- Verminderen van de logistieke voetafdruk door routeoptimalisatie en nieuwe overslagvoorzieningen

Moties

- Stimuleren scholen voor duurzame inzameling en voorkomen afval (juni 2019)
- BIZ'en moeten een afvalscan aangeboden krijgen (6 nov 2018)
- Een strategie voor Centrum om te stoppen met losse zakken (juli 2017)
- Een voorstel ter vervanging van de chemokar (juni 2017)
- Een plan voor bedrijfsafval (13 maart 2016)
- Een plan voor scholen en sportverenigingen (13 maart 2016)
- Communicatieplan ontwikkelen om het bedrijfsleven aan te sporen voor zo min mogelijk verpakkingen te zorgen
- Slimme samenwerking zodat er in elke winkelstraat maar één afvalwagen hoeft te zijn (motie van het lid Ernsting inzake de Uitvoeringsagenda Stedelijk Logistiek Amsterdam (bedrijfsafval efficiënt inzamelen)
- Initiatiefvoorstel Groen (dec 2015): For-muleer een doelstelling voor het scheiden van bedrijfsafval in Amsterdam: 65% in 2018; Creëer een afvalplatform waar alle afvaldata verzameld wordt; Creëer grondstoffenhubs in grote bedrijven-gebieden, zoals de Zuidas en in gebieden met een hoge concentratie van MKB's.
- …en bloemen plaatsen rond afvalcontainers (nov 2018)

Bijlage 2. Kaders en richtlijnen gebiedsgerichte uitwerking

Het uitvoeringsprogramma A&G is een document waarin de raad de hoofdkeuzes maakt voor de afvalketen om bij te dragen aan de doelen schoon en circulair. Daarnaast is het kaderstellend voor de stadsdelen die gedelegeerd bevoegd zijn voor het uitvoeren van de afvaltaken. In dit kader worden een aantal zaken opgenomen die waarborgen dat de gemeente Amsterdam effectief en doelmatig opereert.

Kaders die bij de gebiedsuitwerkingen worden meegegeven zijn:

1. De in het uitvoeringsprogramma afval en grondstoffen gekozen doelen en lijnen zijn uitgangspunt voor alle gebieden. Voorbeelden zijn inzameling van grof afval op afspraak, aanpak bijplaatsingen, de keuze voor het nascheiden van plastic verpakkingen en een aparte inzameling van GFT-afval. Het kan zijn dat uit de gebiedsplannen komt dat een gebied (nog) niet geschikt is voor bijvoorbeeld aparte GFT-afvalinzameling. Maatregelen worden in de juiste volgorde naar tijd en plaats geprogrammeerd.
2. De volgende onderdelen kunnen in een gebiedsuitwerking aan de orde komen:

- Een analyse van de huidige situatie op het gebied van afvalinzameling, schoon en handhaving t.o.v. de gemeentelijke doelstellingen.
- Basis moet op orde zijn of komen. Zijn de inzamelvoorzieningen en is het inzamel regime op orde, zijn de regels duidelijk en handhaafbaar?
- Is de samenwerking met de reiniging en handhaving op orde; wordt er adequaat gereageerd op ‘bijplaatsingen’ en meldingen? Kunnen gebiedsteams en afvalketen elkaar vinden?
- Ideeën en initiatieven van bewoners en ondernemers uit het gebied;
- Welke kansen zijn er voor het gezamenlijk aanpakken van bedrijfs- en huishoudelijk afval?
- Het pakket aan maatregelen dat wordt toegepast en op welke manier.
- Indien nodig maatwerkafspraken over de dienstverlening.

3. De gemeente Amsterdam is nog bezig om de inzamelstructuur te harmoniseren ten behoeve van efficiency en duurzaamheid . Er is daarbij gekozen voor:

- het inzamelsysteem van collectieve ondergrondse afvalcontainers;
- aparte (bovengrondse) verzamelcontainers voor groente- en fruitafval en etensresten. Tuinafval wordt apart via korven ingezameld;
- aparte bovengrondse (handlos) verzamelcontainers voor textiel, die niet lijken op restafvalcontainers en geplaatst worden buiten de zogenaamde afvaleilandjes;
- rolcontainers en huis-aan-huisinzameling in laagbouwgebieden, voor GFT-afval, papier en karton of indien nodig, restafval. Daar waar bewoners een voortuin hebben, of een achtertuin met achterom, kan (i.c.m. business case) hiervoor gekozen worden.

4. Maatwerkoplossingen zijn alleen mogelijk als zij binnen de kaders van de afvalstoffenheffing financierbaar zijn en zij niet strijdig zijn met de hoofddoelen van het uitvoeringsprogramma afval en grondstoffen; namelijk het verduurzaming afvalketen en een schone stad. Bij ontwerp en ontwikkeling van nieuwe en alternatieve inzamelsystemen geldt dat lokale context wordt gekoppeld aan het beleid uit het uitvoeringsprogramma afval en grondstoffen. Voorwaardelijk daarbij is dat voor iedere afvalfractie aan de minimumeisen van een inzamelsysteem wordt voldaan. De minimumeisen zijn:

- Het inzamelsysteem is eenvoudig toegankelijk voor gebruikers (bewoners, bezoekers en bedrijven) en faciliteert bij het (gemakkelijk) scheiden van afval en grondstoffen;
- Het inzamelsysteem draagt bij aan het (preventief) schoon houden van de straat;
- Het inzamelsysteem is uitwisselbaar en flexibel inpasbaar in de (Amsterdamse) afvallogistiek, d.w.z.:
  - containers, voertuigen, hubs/overslag en andere inzamelvoorzieningen kunnen aangesloten worden op reguliere logistieke systemen;
  - het inzamelsysteem kan te allen tijde worden beheerd en geëxploiteerd door de gemeentelijke inzamel organisatie;
- Het inzamelsysteem is flexibel voor een veranderende samenstelling van afvalfracties, en is eveneens uitbreidbaar naar stedelijk / bedrijfsafval;
- Het inzamelsysteem biedt keuzevrijheid m.b.t. de verwerkingsmethode. Voor restafval geldt dat het gekozen inzamelsysteem de juiste kwaliteit restafval levert i.v.m. het nascheidingsproces bij de verwerker.

5. Voor het aanbieden en inzamelen van grof afval geldt zonder uitzondering dat bewoners de mogelijkheid hebben om grof afval weg te brengen naar verschillende herbestemmingsplekken (zoals kringloopwinkels, afval- en recyclepunten). Als alternatief hebben bewoners de mogelijkheid om een afspraak te maken om grof afval op te laten halen. Dit kunnen zij op de dag van inzamelen op een aangewezen plek aanbieden.

Bijlage 3. Afwegingskader en werkwijze bij nieuwbouwgebieden

Duidelijke werkafspraken voor (ver) nieuwbouwgebieden.

Voor de meeste nieuwbouw- en transformatiegebieden geldt dat collectieve ondergrondse afvalcontainers moeten worden ingepast. Daarbij geldt dat (ver) nieuwbouwgebieden geschikt zijn voor ondergrondse afvalcontainers indien voldaan wordt aan volgende criteria:

- Het gebied heeft niet meer dan 5.000 huishoudens;
- Het gebied telt niet meer dan 250 woningen per hectare;
- In de ondergrond bestaan mogelijkheden voor het plaatsen van (ondergrondse) afvalcontainers;
- Het gebied en de inzamelvoorzieningen zijn toegankelijk voor zwaar vervoer;
- Binnen een straal van 150 meter vanaf alle voordeuren in het gebied is er mogelijkheid om (een groep) afvalcontainers te plaatsen.

In het geval het gebied niet voldoet aan één of meerdere van bovenstaande criteria dan wordt samen met partijen in het gebied vastgesteld of het gebied al dan niet geschikt is voor het standaard inzamelsysteem. Directie Afval en Grondstoffen verzorgt de procesbegeleiding.

Alternatieve inzamelsysteem voor (ver)nieuwbouwgebieden

Het standaard systeem voor ondergrondse afvalcontainer lijkt niet voor ieder gebied de passende oplossing te bieden. Dat geldt voornamelijk bij (ver)nieuwbouwgebieden. De komende jaren wordt een flinke sprong gemaakt met het realiseren van (ver)nieuwbouw binnen en tussen de bestaande bebouwing van Amsterdam. Met de opgave, zoveel mogelijk woningen van een goede kwaliteit te realiseren in een beperkte ruimte, is er sprake van een significante woon- en leefverdichting. Daarnaast wordt ingestoken op een kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte waarbij secundaire rijwegen autoluw worden gemaakt. Het aantal woningen per hectare neemt fors toe op nieuwbouwlocaties doordat extra hoge woontorens met compacte huishoudens worden gebouwd. De beschikbare geschikte plekken voor ondergrondse containers staan hierdoor onder druk en versterken de noodzaak om alternatieve inzamelmethoden te overwegen.

In het geval dat geconcludeerd wordt dat het standaard inzamelsysteem niet voldoet, dan wordt per afvalfractie onderzocht of afgeweken kan worden naar een aangepast of geheel ander inzamelsysteem. Alternatieve systemen zijn:

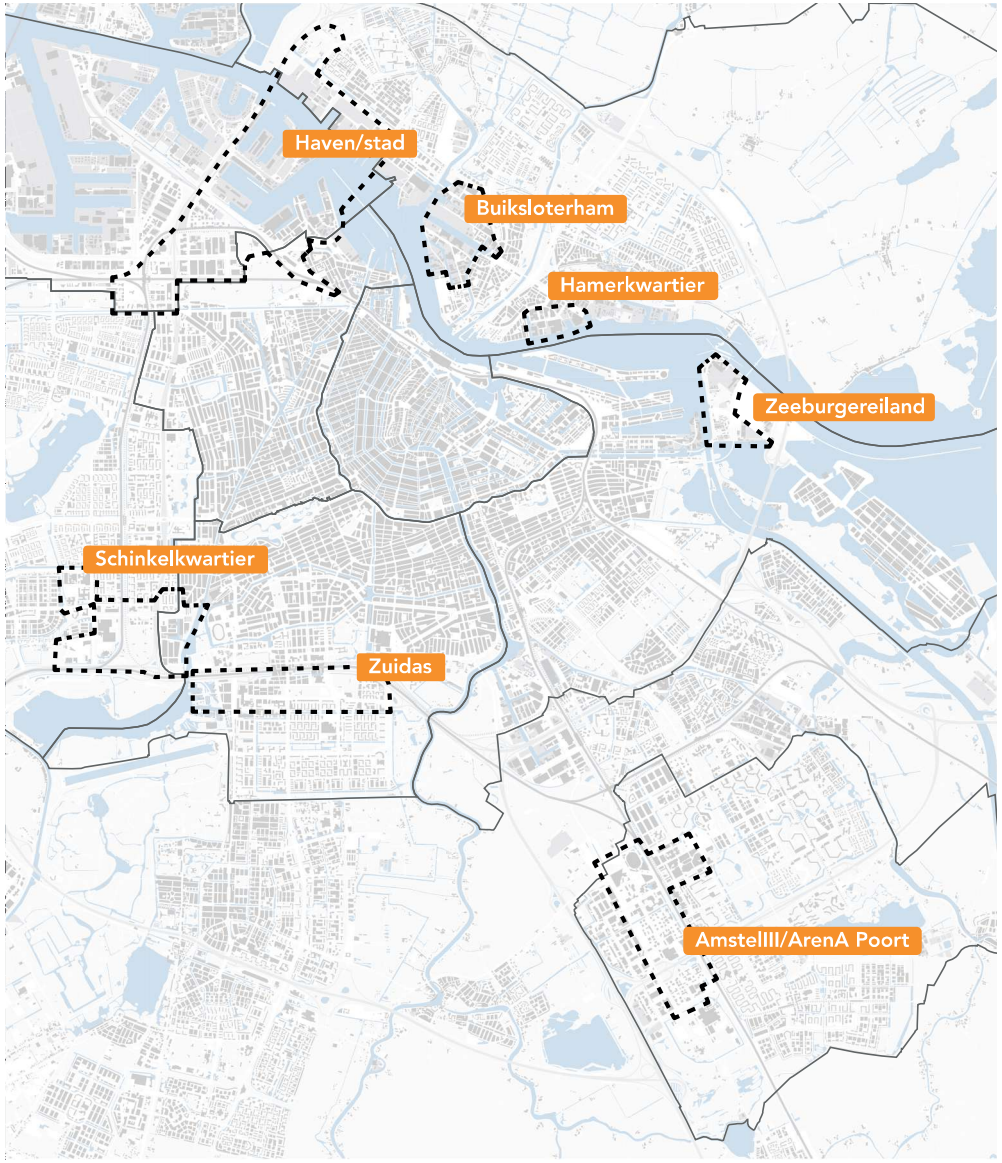
1. Inpandige (rol)containers voor de fracties glas, papier/karton en restafval;
2. GFT-vermalers in keukens (waarbij expliciet geen sprake is van afvoer via het riool);
3. Ondergronds of bovengronds afvaltransport (d.m.v. buizen).

In het onderzoek worden de ambities van de gemeente voor de afvalketen en die van het gebied geoperationaliseerd in een alternatief systeem. Een keuze voor een afwijkend systeem wordt, als onderdeel van een ruimtelijk investeringsbesluit, door het College van B&W vastgesteld. Aangepaste of alternatieve systemen worden getoetst op toepasbaarheid, waarbij het volgende afwegingskader wordt gehanteerd:

Duurzaamheid	Gebruiksgemak	Ruimte	Betaalbaarheid
Inzamelsysteem borgt de kwaliteit van grondstoffen t.b.v. nascheiding, recycling en hergebruik.	Inzamelsysteem is gebruiksvriendelijk, dichtbij huis en betrouwbaar.	Inzamelsysteem minimaliseert rijbewegingen en het ruimtelijk beslag	Inzamelsysteem leidt niet tot meerkosten die ten laste komen van de afvalstoffenheffing.

Afwegingskader voor nieuwe inzamelsystemen waar conventionele systemen niet passen

Nieuwbouwgebieden waar alternatieve inzamelsystemen moeten worden overwogen omdat conventionele oplossingen de kwaliteit van de openbare ruimte onder druk zetten

Bijlage 4. Stedelijk kader inzamel-voorzieningen

Op dit moment is er een stedelijk kader van kracht voor de locatiebepaling ondergrondse inzamelsystemen waarin iedere wijziging van de ondergrondse afvalcontainers een uitgebreid publiek besluitvormingsproces inclusief inspraak doorloopt. Zie ook paragraaf 3.3 van het uitvoeringsprogramma afval en grondstoffen . Om de slagvaardigheid van de gemeente te vergroten, zonder de belangen van de bewoners tekort te willen doen, worden de volgende wijzigingen in het stedelijk kader locatiebepaling ondergrondse inzamelsystemen voorgesteld:

1. Geen inspraak organiseren bij wijziging van de fracties op een bestaande containerlocaties. Dus als een restcontainer vervangen wordt door een plastic container, gaan we geen aparte inspraak organiseren;
2. Wanneer één container bijgeplaatst wordt op een eerder aangewezen locatie niet opnieuw de inspraakprocedure volgen;
3. In een locatiebesluit wordt in de toekomst niet specifiek het aantal containers per fractie vastgelegd in het locatiebesluit, maar alleen de locatie. Dit geeft vrijheid in de toekomst om onderling uit te wisselen. Dus bijvoorbeeld een locatie aanwijzen waar tot maximaal 6 containers geplaatst kunnen worden van allerlei fracties;
4. Het weglaten van het aantal woningen in de richtlijnen dat aangesloten moet zijn op een rest, glas, papier en/of plastic container en in de toekomst GFT-afval;
5. Over het wisselen van bovengrondse naar ondergrondse container hoeft niet opnieuw inspraak te worden georganiseerd;
6. Als er maatschappelijk overleg is geweest tijdens een groot onderhoud of (her)inrichtingsproject, waarbij ook duidelijk is gecommuniceerd over de inzamelvoorzieningen, is het organiseren van maatschappelijk overleg bij het vaststellen van het aanwijzingsbesluit niet opnieuw nodig. In alle gevallen kunnen belanghebbenden bezwaar en/ of beroep aantekenen.

Bijlage 5. Toelichting op ‘aanpalend’ stedelijk beleid

1. **De strategie circulaire economie (B&W maart 2020, Raadsbehandeling daarna)**

De strategie circulaire economie heeft als doelstelling om Amsterdam in 2030 50% minder primaire grondstoffen te gebruiken en in 2050 volledig circulair te zijn. De afvalketen draagt primair bij aan doelstellingen op het gebied van voedsel/ organische reststromen en consumptiegoederen. De opgaven die hierbij spelen zijn:

a. Bevorderen van afvalpreventie. Het gaat daarbij om het vergroten van het bewustzijn van consumenten. Welke mogelijkheden hebben zij om afval te voorkomen? Het gaat daarbij ook om interventies van de overheid: de invoering van de Ja/Ja sticker heeft er mede voor gezorgd heeft dat er in 2018 in Amsterdam 3.700 ton minder papier is weggegooid dan in 2016;
b. Het creëren van voldoende voorzieningen om afval en grondstoffen aan te kunnen bieden zodat het meer geschikt is voor hergebruik, reparatie of recycling;
c. Het circulair aanbesteden van de verwerking, zodat meer gestuurd wordt op het zo hoogwaardig verwerken van grondstoffen.

2. **Masterplan handhaving en reiniging (Raad januari 2020)**

De afvalinzameling heeft een belangrijke invloed op het schoonhouden van de openbare ruimte. Als de afvalinzameling ‘vlekkeloos’ verloopt is er minder capaciteit reiniging en handhaving nodig. De opgave die voor het uitvoeringsprogramma afval en grondstoffen daarbij centraal staat is zorgen dat:

a. Alle mensen weten hoe zij de afvalinzameling-voorzieningen moeten gebruiken. Zij worden aangesproken als zij het afval verkeerd aanbieden;
b. Meldingen rondom verkeerd aangeboden afval worden adequaat afgehandeld; zowel de handhaving als de reiniging reageert tijdig op meldingen.

3. **Actieplan Luchtkwaliteit (april 2019)**

In het actieplan Luchtkwaliteit is vastgelegd dat in 2025 het wegverkeer en de pleziervaart binnen de ring A10 uitstootvrij moet zijn, behalve voor personenauto’s en motoren. In 2030 is al het verkeer in de bebouwde kom uitstootvrij. De circa 170 vrachtwagens van de afvalketen voldoen op dit moment aan de hoogste standaard (EURO VI), maar stoten nog altijd schadelijke stoffen uit. De opgave voor de afvalketen is dus om:

a. Het eigen wagenpark emissievrij te krijgen door over te schakelen op emissie loze brandstoffen, zoals waterstof en/ of elektrische aandrijving;
b. Het verminderen van de logistieke voetafdruk door het benutten van nieuwe kansen op het gebied van routeoptimalisatie, nieuwe overslagvoorzieningen en passende inzameling bij de binnenstad en buurten met smalle straten.

4. **Visie openbare ruimte (Raad september 2017)**

In de visie openbare ruimte is een wensbeeld vastgelegd voor de openbare ruimte van de stad: die moet aantrekkelijk zijn, schoon, heel en veilig. Daarnaast dient de openbare ruimte mooi te zijn, aantrekkelijk en bruikbaar ingericht. Straten, pleinen en parken nodigen uit tot verblijven, zijn plekken waar bewoners en ondernemers zich graag willen vestigen, waar weinig verkeerslawaai is en waar de lucht gezond is. De afvalketen heeft (vaste) objecten in de openbare ruimte nodig om de afvalinzameling efficiënt en hygiënisch te kunnen organiseren. Deze ruimteclaim kan in bepaalde gebieden van Amsterdam tot knelpunten leiden. Zo is er bijvoorbeeld in de historische binnenstad niet altijd ruimte om ondergrondse containers te plaatsen zodat daar nog steeds met losse zakken wordt ingezameld. In nieuwbouwgebieden worden woningen in hoge dichtheden gebouwd met een beperkt bereikbaarheidsprofiel, waardoor er beperkte mogelijkheden zijn voor het plaatsen van afval inzamelvoorzieningen in dat gebied.
Dat leidt tot de volgende opgaven:

a. Voor gebieden waar de kwaliteit van de openbare ruimte onder druk staat zullen alternatieve inzamelvoorzieningen- of methoden ontwikkeld moeten worden. Het gemeentebestuur zal de meerkosten van nieuwe systemen moeten afwegen tegen de kwaliteit van de openbare ruimte.

